OKRAJNA STUDIJSKA KNJIŽNICA RIBNICA

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX. - Štev. 225 (2535) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, sreda 23. septembra 1953 Cena 20 lir

Okrepimo borbo proti italijanskim imperialističnim pozicijam na našem ozemlju!

DRUGA STRAN MEDALJE PELLOVE ŠOVINISTIČNE KAMPANJE

JUTRI 24-URNA SPLOŠNA STAVKA italijanskih industrijskih delavcev

Stavki so se pridružili tudi tiskarski delavci in uslužbenci gledališč, kinematografov itd. Pastore o povečanih dobičkih italijanskih industrijcev - 5. oktobra stavka kmečkih delavcev

RIM, 22. — V četrtek bo v vsej Italiji splošna 24-urna stavka industrijskih delavcev, ki se jim bodo z delnimi stavkami pridružili tudi uslužbenci tramvajskih in avtobusnih podjetij. Danes pa so vse tri sindikalne organizacije gledaliških delavcev sporočile, da se bodo splošni stavki pridružili tudi vsi uslužbenci gledališč, kinematografov in podobnih ustanov, razen uslužbencev radia. Ker v četrtek tudi ne bo časopisov (tiskarji bodo stavkali od 19. ure v sredo do 19. ure v četrtek), bo v Italiji ta dan res življenje precej zamrlo.

Medtem poskušajo organizacije delodajalcev prikazati, da so zahteve sindikatov takšne, da bi povzročile polom narodnega gospodarstva, če bi bile sprejete. Na drugi strani pa je glavni tajnik demokristjanskih sindikatov CISL Pastore odgovarjal na ugovore Confindustrie in med drugim navedel, da so se dividende industrijskih podjetij, razen v tekstilnem sektorju, povečale za 9,1 odst., v treh velikih industrijskih sektorjih pa celo za 20 in več odstotkov. Nadalje je Pastore poudaril, da se predelovalna industrija okorišča s povečanjem cen končnih izdelkov in z znižanjem cen surovin in polizdelkov. «Če se tem dejstvom, je dejal Pastore, doda še večja produktivnost delavca na uro, postane očitna zlaganost teze, da italijanska industrija ne more prenesti novih bremen za mezdne izboljšave, ker je prišla že do zadnjih meja zmogljivosti.»

Podtajnik v ministrstvu za delo Del Bo pa je danes v posebni izjavi agenciji ANSA obžaloval, da pri sporu v industriji nihče ni zaprosil za posredovanje ministrstva za delo in nato izrazil mnenje, da se začeta sindikalna akcija ne bo končala s četrtkovo stavko. Končno je še izrazil upanje, da bosta obe stranki pristali na vladno posredovanje.

5. oktobra pa bo po vsej Italiji 24-urna stavka kmečkih delavcev in težakov. Položaj v kmetijstvu je še mnogo bolj zapleten kot v industriji zaradi večje zaostalosti delovnih odnosov in socialnih razmer. Izvršni odbor sindikalne organizacije CGIL je danes sklenil glede kmetijstva zahtevati, naj se agrarna renta obvezno ponovno investira v kmetijstvu in sicer v višini 15 odstotkov vrednosti kosmate proizvodnje za prodajo, naj se povečajo državne investicije v kmetijstvu, zlasti za melioracije, naj se odobri zakon o agrarnih pogodbah in o stalnih mezdnih delavcih v kmetijstvu, naj se hitro v celoti izvede zakon o agrarni reformi itd.

Zaradi stavke tiskarskih delavcev ne bo Primorski dnevnik jutri izšel. Prihodnja številka izide v petek.

Poleg tega ponovno dozorева vprašanje plač javnih nameščencev.

Danes se je spet sestala italijanska zbornica. Kot prvi govornik je nastopil ministrski predsednik Pella, ki je kot začasni minister za proračun v glavnem ponovil svoje poročilo o gospodarskem položaju, ki ga je imel pred tremi tedni v senatu.

PRED JUGOSLOVANSKIM ODGOVOROM

Ni nobenega upanja na uspeh razgovorov

Bebler: „Tržaško vprašanje se spreminja v vprašanje Trsta"

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 22. — **Pričakuje se, da bo Jugoslavija te dni odgovorila na noto italijanske vlade za sklicanje konference petih držav. Kakor smo že poročali, nikakor ne kaže, da bi Jugoslavija v sedanjih okolnostih pristala na predloženo konferenco. Zelo malo verjetno je, da bi Jugoslavija predložila neposredne razgovore. Sovinistični izpadi, provokacije na jugoslovansko-italijanski meji, ponavljanje iredentističnih zahtev, vztrajanje Italije pri nemogočih pogojih, vse to ne daje nobenega upanja za uspeh teh razgovorov.**

Medtem se nadaljuje živahna diplomatska delavnost. Dr. Aleš Bebler je, kot smo že poročali, včeraj med drugim obvestil zahodne zastopnike v Beogradu o glavnih črtah jugoslovanskega predloga o internacionalizaciji Trsta in opozoril na negativne posledice, ki utegnejo nastati, in na odgovornost zahodnih držav za razvoj tržaškega vprašanja.

Listom, ki so za internacionalizacijo Trsta, se je pridružil tudi londonski «Observer», toda s predlogom o internacionalizaciji celotnega Tržaškega ozemlja. Za tem navidezno nevtralnim predlogom, pravijo v Beogradu, se skriva poizkus, da bi se po drugi poti uresničila mirovna pogodba, ki je danes zaradi spremenjenega stanja v coni A in odkritih imperialističnih tendenc Italije nesprejemljiva za Jugoslavijo.

«Z novim jugoslovanskim predlogom poudarja dr. Aleš Bebler v «Mednarodni politiki» dobiva tržaško vprašanje svoj pravi značaj. Očiščeno od strateških in drugih umetnih primesi, se tržaško vprašanje spreminja v vprašanje Trsta. Nihče ne more trditi, poudarja ob zaključku Bebler, da imata slovenska okolica in ozadje Trsta mednarodno funkcijo in da sta iz gospodarskih razlogov neobhodnega pomena za Trst. Trst je potreben Jugoslaviji in Srednji Evropi, ne pa nekim dvajsetim vasem.

B. B.

PAN MUN JOM, 22. — Preseljevanje severnokorejskih in kitajskih ujetnikov na nevtralno področje pod indijskim nadzorstvom bo zaključeno jutri zjutraj. Vsega skupaj bo združeno poveljstvo izročilo indijskim četam 21.507 ujetnikov, od katerih je 14.542 Kitajcev.

Severno poveljstvo pa je sporočilo, da ima pod svojim nadzorstvom še okoli 300 korejskih ujetnikov, 19 ameriških in enega britanskega ki odklanjajo povratek v domovino.

DUNAJ, 22. — Danes se je začela na Dunaju konferenca načelnikov ameriških diplomatskih predstavništev v Vzhodni Evropi. Konferenci, ki bo trajala dva dni, predseduje državni podtajnik Livingstone Merchant, ki je pred dnevi imel podobno konferenco z ameriškimi diplomatskimi predstavniki v Zahodni Evropi.

* * *

KAIRO, 22. Uradno so naznanili, da se bo proces proti 14 političnim osumljencem, ki so bili aretirani predvčerajšnjim, začel v soboto 26. septembra pred revolucionarnim sodiščem. Prvi bo prišel pred sodišče voditelj saadistične stranke in bivši ministrski predsednik Ibrahim abd el Hadi. Uradno poročilo dodaja, da so nekateri obtoženci zapleteni v «zelo resno zaroto».

Poziv Razrednih sindikatov delavcem tržaške industrije

V skladu s sklepi glavnih sindikalnih organizacij v italijanski republiki sta vodstvi Enotnih sindikatov in Delavske zbornice sklenili proglasiti tudi v Trstu splošno 24-urno stavko industrijskih delavcev.

Stavka hoče biti protestna manifestacija in dejanje sindikalnega pritiska na vodstvo organizacije italijanskih industrijcev, ki se trmoglavo upira zahtevam po zboljšanju mezd.

Razredni sindikati pozivajo svoje člane in simpatizerje in vse delavce sploh, naj se strnjeno udeležijo stavke in poudarijo:

1. potrebo in pravico, da imajo sindikalne organizacije tržaških delavcev lastno funkcijo in vlogo, vodijo sindikalno akcijo in postavljajo zahteve v skladu z realno ocenitvijo posebnega političnega in gospodarskega položaja Trsta in posebnih razmer, življenjske ravni in potreb tržaških delavcev;

2. nujno potrebo, da tržaške sindikalne organizacije postavijo zahteve tržaških delavcev in se o njih pogajajo s tržaškimi industrijci in delodajalci, ne da bi pri tem izključile korist in možnost sindikalnih akcij tržaških delavcev v skladu z akcijami delavcev italijanske republike.

Razredni sindikati pozivajo industrijske delavce, da izkoristijo sedanjo sindikalno akcijo, zlasti pa enotno skupščino, sklicano za 24. september, da poudarijo to splošno potrebo in predlagajo v prisotnosti odgovornih članov sindikalnih vodstev ustanovitev stalnega odbora za enotno akcijo, pri kateri bi sodelovali delegati tovarniških odborov glavnih tovarn in industrijskih podjetij in delegati izvršnih odborov Enotnih sindikatov in Delavske zbornice.

Da bi se uspešno postavili po robu trmoglavosti industrijcev in reakcionarnemu pritisku konservativnih sil, da bi izboljšali svoje gospodarske in socialne pogoje, je tržaškim delavcem potrebna enotnost sindikalne akcije kot prvi korak k nujno potrebni organizacijski enotnosti delavskega razreda, ki je neizbežen pogoj, da se ustvari takšna sindikalna in politična sila tržaških delavcev, ki jim bo lahko utrla pot v boljšo bodočnost.

Spopolnitev dnevnega reda skupščine OZN

NEW YORK, 22. — Danes je predsedstvo glavne skupščine OZN razpravljalo o sovjetski zahtevi za vključitev drugih dveh vprašanj na nevni red. Prva zahteva je, naj se v skupščini znova razpravlja o sestavi politične konference o Koreji. Druga pa je resolucija, ki jo je včeraj predložil Višinski, in ki govori o «ukrepih, ki naj bi odstranili nevarnost nove svetovne vojne ter omilili napetost v mednarodnih odnosih», zlasti s prepovedjo atomskega orožja in vodikove bombe.

Sovjetski delegat Višinski je izjavil, da bo zopetno razpravljanje o sestavi politične konference «preprečilo, da bi se položaj poslabšal in ne bo nikakor zakasnilo začetka konference, kakor nekateri zatrjujejo».

Ameriški delegat Cabot Lodge se je uprl sovjetski zahtevi in dejal, da morajo sedaj Kitajci in severni Korejci odgovoriti na predlog šestnajstih držav, ki imajo čete na Koreji, naj bi 15. oktobra bila konferenca v San Franciscu, Honolulu, ali Ženevi. Dejal je nato, da če se bo debata znova začela, «ne bo morda nikoli prišlo do konference», ter je pripomnil, da se bosta o državah, ki naj se udeležijo te konference, lahko sporazumeli obe prizadeti stranki. Če bodo namreč Kitajci in severni Korejci sprejeli predlog šestnajstih držav in če se bo konferenca začela 15. oktobra, bodo vprašanje udeležbe drugih držav lahko sprožili na tej konferenci.

«Želimo olajšati delo konference», je nadaljeval Cabot Lodge. «Zaradi nujnosti smo pripravljeni, če bi to lahko olajšalo pogajanja, poslati takoj predstavnika, da se sestane s kitajsko-korejskimi predstavniki, v katerem koli že za konferenco predlaganem kraju, in sicer v San Franciscu, Honolulu ali Ženevi».

Tudi britanski delegat Selwyn Lloyd se je uprl zahtevi Višinskega. Poudaril je «važnost in novost» izjav Cabota Lodgea, da se bo o sestavi konference lahko znova govorilo na konferenci sami. Lloyd je dejal, da se mu zdi nova razprava v tem trenutku neumestna. Enako stališče je zavzel francoski delegat Hoppenot.

Govoril je nato zopet Višinski, ki je ponovil, da je potrebno znova razpravljati o politični konferenci, in isto je izjavil tudi poljski delegat.

Pri glasovanju o sovjetskem predlogu sta zanj glasovala samo dva delegata (SZ in Poljska); jugoslovanski delegat se je vzdržal, 11 delegatov pa je glasovalo proti. Predsednica gospa Pandit se ni udeležila glasovanja. Ta sklep mora še potrditi glavna skupščina na plenarni seji.

Politični opazovalci ugotavljajo, da nudijo izjave ameriškega delegata prvikrat z ameriške strani možnost takojšnjega sestanka obeh strank in so znak elastičnosti ameriškega stališča. Do sedaj so vsi stiki obstajali v pošiljanju poslanic po švedski vladi.

Zatem je predsedstvo sklenilo priporočati, naj se sprejme na dnevni red razpravljanje o sovjetskem predlogu glede razorožitve.

Glavna skupščina, ki se je zvečer sestala, je sklepe predsedstva odobrila in nadajevala se je nato splošna debata. Prvi je govoril kuomintanški delegat Ciang.

PO PELLOVI IZJAVI O NAČELNI NEOVRGLJIVOSTI PLEBISCITA

Južni Tirolci zahtevajo pravico do samoodločbe

Glasilo južnotirolske ljudske stranke napoveduje ukrepe v tem smislu - Kaj je barantal Pella z Nennijem? - Poskusi italijanske vlade. da pridobi ZSSR za plebiscit

(Od našega dopisnika)

RIM, 22. — Že sobotni članek v južnotirolskem glasilu «Dolomiten», ki je očital italijanski vladi, da zdaj zahteva plebiscit za Trst, medtem ko ga je vedno z vsemi sredstvi preprečevala na Južnem Tirolskem, je povzročil v Rimu precejšnje razburjenje. V političnih krogih so opozarjali, da se je De Gasperi prav zaradi tega bal uradno priti na dan s predlogom o plebiscitu in je rajši pustil, da je o njem govoril v njegovem imenu Saragat. Dodajajo še, da je trentinski hribovec De Gasperi imel to kočljivo plat predloga o plebiscitu gotovo bolj pred očmi kot Pella, ki se na dejanski položaj na Južnem Tirolskem razume prav toliko kot na dejanski položaj v Trstu.

Da je Pella s svojim predlogom o plebiscitu sprožil zelo nevarno vzmet (nevarno za interese rimskega imperializma), potrjujejo vesti, ki prihajajo iz Južne Tirolske, pa tudi iz Avstrije, kjer so Pellove besede, da plebiscita noben demokrat ne bi smel zavrniti, ponovno obudile težnje po odločitvi o pripadnosti Južne Tirolske prav s tem sredstvom. List «Dolomiten» je v svoji današnji številki objavil z velikim poudarkom na prvi strani naslednje «sporočilo južnotirolske ljudske stranke k govoru ministrskega predsednika Pelle»:

«Izjava ministrskega predsednika Pelle o načelnem pomenu in neodtujljivi vrednosti pravice do samoodločbe je naletela med vsem južnotirolskim prebivalstvom na največji odmev.

Vodstvo južnotirolske ljudske stranke dobiva neprestano vprašanja vseh vrst o tej zadevi. Prebivalstvo naj bo prepričano, da bomo vprašanje, ki ga je vodstvo stranke na izredni seji temeljito proučilo, tudi nadalje zasledovali z največjo pozornostjo in skrbnostjo. Vodstvo stranke bo prav tako v primernem trenutku obvestilo prebivalstvo o podvzetih korakih».

V Rimu se zdaj bojijo, da ne bi južnotirolska ljudska stranka za svoje dokaj jasno izražene namene dobila podporo avstrijske vlade; zlasti pa, da ne bi te zahteve naletele na širši odmev med svetovnim javnim mnenjem, zakaj v tem primeru bi bil kljub vsem poskusom prikrivanja položaja v Trstu in zgodovinskih okoliščin predlog za plebiscit popolnoma kompromitiran.

Zaradi tega posega Rim že po drugih sredstvih. Poleg vesti, da Italija ne bo podpisala pogodbe o evropski obrambni skupnosti, ki sicer uradno ni potrjena, ki jo pa rimska vlada pridno servira raznim tujim novinarjem, da bi z njo prepričala svet, da je vsaka vlada v Italiji izgubljena, če ne dobi Trsta, so se danes v političnih krogih pojavile nove zanimive informacije.

Predvsem je zbudil zanimanje včerajšnji Nennijev obisk pri predsedniku vlade Pelli. O tem razgovoru se ve samo toliko, da je Nenni pristal na odložitev razpravljanja o njegovi interpelaciji o Trstu na čas, ko bo parlament razpravljal o proračunu zunanjega ministrstva. Kaj je Pella obljubil v zameno, ni znano, zdi se pa da je šlo Nenniju predvsem za to, da poskuša preprečiti napade na PSI, zlasti pa na KPI zaradi njunega stališča glede tržaškega vprašanja, ki se, čeprav pri PSI bolj elastično, ravna po moskovskem stališču. Zdi se, da je Nenni dovolil Pelli, da sporoči, kot so poročali današnji listi, da tudi PSI podpira predlog o plebiscitu.

Verjetno pa ima Nennijev razgovor s Pello še širše ozadje. V Rimu so se namreč danes razširile govorice, da je Pella takoj ob izbruhu kampanje zaradi Trsta, ali morda že nekaj dni prej, poslal v Moskvo posebnega poslanca, ki naj bi pridobil sovjetsko vlado za predlog o plebiscitu, v zameno pa je ponujal precejšnje italijanske koncesije. Sodijo, da je zadnji članek v «Izvestjih» indirekten odgovor na te italijanske poskuse in da je s tem v zvezi tudi včerajšnji obisk italijanskega veleposlanika Di Stefana pri Molotovu. Opazili so tudi, da «Izvestja» možnosti plebiscita niso naravnost zavrnila, kar daje rimskim krogom upanje, da bo ZSSR morda mogoče pripraviti vsaj do stališča KPI, ki poskuša združiti težnje po priključitvi Trsta k Italiji s pomočjo «plebiscita» s formalnim spoštovanjem mirovne pogodbe. Menijo celo, da ni izključeno, da bi Pella rad poslal v Moskvo še Nennija.

Obenem izkorišča Pella razgovor z Nennijem za vplivanje na javno mnenje v ZDA. Današnji «New York Times» objavlja članek svojega rimskega dopisnika, ki je očitno inspiriran iz italijanskih virov in ki trdi, da je zaradi tržaškega vprašanja nastala vrzel med Nennijem in Togliattijem. Če bi se Pelli posrečilo to vrzel poglobiti, bi dosegel neprecenljiv uspeh, pravi «New York Times». Očitno je, da rimska vlada napihuje propagandistični balon do skrajnosti.

A. P.

Volitve na Danskem

KOPENHAGEN, 22. — Danes so bile na Danskem parlamentarne volitve, pete po vojni. Dva milijona 700 tisoč volivcev je moralo zbirati med 660 kandidati, ki predstavljajo 8 strank (socialni demokrati, konservativci, radikali, liberalci, stranka enotnega davka, kominformisti, neodvisni in nemška stranka v severnem Schlesswigu).

Današnje danske volitve so prve po spremembi ustave, s katero so ukinili zgornji dom, volilno pravico pa dali vsem državljanom nad 23 let starosti. (Prej je bila ta meja 25 let).

Zadnje volitve 21. aprila letos so pokazale določeno okrepitev socialnodemokratske stranke in oslabitev strank vladne koalicije. Tedaj so dobili socialni demokrati 61 sedežev (pred tem 59), vladni stranki, agrarna in konservativna, 53 oziroma 26 (nasproti 27), radikali, ki so podpirali vlado, niso pa sodelovali v njej, so imeli 13, stranka pravice 9 in KP Danske 7 poslancev.

Za danske volitve je značilno predvsem povečanje števila poslancev, ki jih bodo volili. Medtem ko je imel prejšnji parlament 151 poslancev, bo v novem parlamentu 185 sedežev. Od tega bosta dva poslanca z otoka Parbosa in dva z Grönlandije.

Osrednje vprašanje v predvolilni kampanji je bilo stacioniranje ameriškega letalstva na danskem ozemlju in vprašanje gospodarstva. Socialni demokrati odločno nasprotujejo, da bi imele ameriške sile oporišča na danskem ozemlju. Čeprav so načeloma za sodelovanje Danske v atlantskem paktu, mislijo, da «Danski ne bi bilo treba pristati na trajno stacioniranje zavezniških letalskih sil na svojem ozemlju». Socialni demokrati vztrajajo pri tem, da je treba za zmanjšanje mednarodne napetosti «izrabiti priložnost za razgovore, ki jo daje sedanji mednarodni položaj», vladne stranke pa mislijo, da bi stacioniranje ameriških sil utrdilo varnost države. Toda tudi pri njih ni o tem vprašanju popolne soglasnosti. Radikali, ki sicer podpirajo vlado, odločno nasprotujejo politiki atlantskega pakta.

Na gospodarskem področju poudarjajo vladne stranke uspehe, ki so jih dosegle pri ravnotežju plačilne bilance. Pri obdavčenju zagovarjajo pravico davčnih zavezancev, da jim ob določanju davčne osnove od skupnih letnih dohodkov odštejejo davek, ki so ga plačali v prejšnjem letu. Socialni demokrati pa zahtevajo odpravo te pravice, češ da koristi le premožnejšim plastem. Nekateri opazovalci menijo, da bi lahko tako stališče socialnih demokratov neugodno vplivalo na njihove volilne rezultate.

Tretja čistka v Georgiji po Stalinovi smrti

MOSKVA, 22. — Radio Tiflis sporoča, da je bil odstavljen georgijski ministrski predsednik Bakradze in za njegovega naslednika imenovan Dimitrijevič Galatišivili. Obenem je bil odstavljen prvi sekretar georgijske KP Merkulava, ki ga bo nadomestil Mzavaladze. Izmenjali so tudi skoro vse člane vodstva georgijske partije.

To je že tretja epuracija v Georgiji po Stalinovi smrti in četrta v tem letu.

Kot je znano, sta bila v Georgiji rojena tako Stalin kot Berja, katerega osebni vpliv v tej republiki je bil zelo velik. Prva čistka v Georgiji je bila izvedena kmalu po Stalinovi smrti, druga pa bo Berjevi aretaciji. Tretja je julija so odstavili notranjega ministra Dekanozova, ki so ga obdolžili, da je Berjev bližnji sodelavec. Takrat je sedaj odstavljeni Bakradze v zelo ostrem govoru na seji CK KP Georgije napadel Berjo in ga med drugim obtožil, da je imenoval svoje zaupnike na najvišja mesta v Georgiji. Bakradze je postal ministrski predsednik v aprilu, ko je bila spremenjena skoraj vsa georgijska vlada in ko so se vanjo vrnili številni ministri, ki so jih zaprli nekaj mesecev poprej, še pred Stalinovo smrtjo.

SPOR V LANIELOVI VLADI glede evropske skupnosti

Že se govori o bližnjem padcu vlade - Britanska za gotovila za tesnejšo povezavo z obrambno skupnostjo Pripravljalna konferenca namestnikov v Rimu

STRASSBURG, 22. — Britanski podtajnik v zunanjem ministrstvu Anthony Nutting je danes govoril na seji posvetovalne skupščine Evropskega sveta in je dejal, da je Velika Britanija pripravljena tesneje povezati se z evrposko obrambno skupnostjo. Dodal je, da upa, da bodo te izjave pojasnile stališče britanske vlade do evropskega položaja. «Ko bo evropska obrambna skupnost stopila v veljavo — je dejal Nutting — bo naša udeležba v njej tesnejša, kakor je bila do sedaj. Nimam pravice, da bi vam dal točne podatke o zadnjih britanskih predlogih šestim evropskim vladam, lahko pa poudarim, da ti predlogi predvidevajo tesnejše odnose, kakor jih Velika Broitanija sedaj ima z visoko oblastjo evropske premogovne in jeklarske skupnosti».

Nutting je dalje dejal: «Če je treba braniti Nemčijo, je prav, da Nemčija sodeluje pri svoji obrambi. Nevtralizacija Nemčije ni mogoča». Dejal je dalje, da bi zaradi jamčenja varnosti Sovjetske zveze lahko sklenili nenapadalne pogodbe in tudi medsebojne pogodbe SZ—NATO ali pa SZ—evropska obrambna skupnost s podporo NATO.

Se prej je britanski delegat, konservativec sir Robert Boothby napadel tezo oboružitve Zahodne Nemčije v okviru evropske obrambne skupnosti in je dejal, da bi politika, ki stremi po ustvaritvi evropske obrambne skupnosti ter evropske politične skupnosti, ohranila in podaljšala sedanjo delitev Nemčije. Zavzemal se je za konferenco med zahodnimi državami in Sovjetsko zvezo, ter je dodal, da v primeru, da ta konferenca ne bi privedla do uspeha, «je še vedno NATO, ki predstavlja že uresničeno rešitev, v okviru katere zahodne države lahko izvedejo svojo politiko». Na koncu je dejal, da je združitev Nemčije bistven pogoj za trajni mir.

V zvezi z načrti o evropski obrambni in politični skupnosti pa prihajajo iz Pariza vesti, ki prav gotovo niso ugodne za vnete zagovornike te skupnosti. Lanielovi vladi grozi nova kriza, ker so posamezne skupine v njegovi vladi grozile z ostavko prav v zvezi s sporom okrog načrtov o obrambni in politični skupnosti.

Vlada je skušala doseči kompromis z navodili, ki jih je dala svojim delegatom za konferenco namestnikov zunanjih ministrov Zahodne Evrope, ki se je danes začela v Rimu. Toda ta kompromisni načrt ni zadovoljil nikogar. List «Franc Tireur» ima na prvi strani velik naslov: «Laniel: padec 20. oktotra?» in pravi, da se padec Lanielove vlade zdi neizbežen od včeraj. «Lahko se celo določi datum tega dogodka okoli 20. oktobra».

S tem je list mislil konferenco v Haagu, ki se bo začela 22. oktobra z udeležbo zunanjih ministrov, ki bodo razpravljali o načrtu evropske politične skupnosti, in za katero je današnja konferenca v Rimu samo priprava.

Kompromisna navodila delegatom niso bila objavljena, vendar pa zatrjujejo v obveščenih krogih, da temeljijo na sledečem programu: 1. Izvolitev evropske skupščine z neposrednim in splošnim glasovanjem. 2. Ustvaritev sveta nacionalnih ministrov, ki bo imel odobritveno oblast. 3. Ustanovitev izvršnega odbora, ki naj ga sestavljajo predsednik in dva nacionalna ministra, imenovana po nacionalnih ministrih samih.

Danes niso v Rimu še začeli pravega razpravljanja. Po pozdravnem govoru italijanskega vladnega predsednika Pelle in po odgovoru predsednika konference, luksemburškega delegata Majerusa, so govorili o razdelitvi konference na komisije, o sestavi teh komisij in o vprašanjih, ki naj jih tem komisijam poverijo v proučevanje.

Z VELIKIH MANEVROV JUGOSLOVANSKE LJUDSKE ARMADE

LASKAVE IZJAVE OPAZOVALCEV

Samoiniciativa in prisebnost komandnega kadra. Pred odločilno „bitko"

(Od našega posebnega dopisnika)

Z MANEVRSKEGA PODROČJA, 22. — Danes vlada na fronti relativno zatišje. «Modri» so se včeraj pod pritiskom «rdečih» enot umaknili na izhodiščne položaje pri reki L. za žične ovire v jarkih, ki so jih pričeli kopati pred dnevi. «Rdeči» so vso noč dovažali ojačenja, kar daje sluti, da bo jutri prišlo do hudih bitk. Toda «modri» vedo, da je njihovega nezadržnega prodiranja konec zato so se pričeli na svojih sedanjih položajih vkopavati. Medtem so poskušali tudi z manjšimi napadi. Toda pred močno utrjenimi postojankami «rdečih» enot je vsak napad propadel.

Upoštevati je treba tudi dejstvo, da so «modri» precej utrujeni, saj so nekatere enote prehodile v popolni bojni opremi tudi več kot 200 km in to med neprestanimi juriši na sovražne položaje. Omenim naj primer neke divizije, ki je od poveljstva dobila nalogo, da se iz 200 km oddaljenega kraja premesti čimprej na fronto. To pot so vojaki v polni bojni opremi napravili v šestih nočeh, pri čemer so zadnjo noč prehodili 30 km v petih urah, zadnje 3 km pa so tekli, ker se je raznanjala zora. Kar pa je pri vsej stvari značilno, je to, da so izmed vsega moštva divizije zaostali le štirje vojaki.

Zato ne presenača izjava šefa ameriške vojaške delegacije, ki prisostvuje manevrom, ko je dejal, da ga je najbolj presenetila odlična vzdržljivost vojakov, predvsem pehote, ki je po napornih maršin z največjim poletom stopala v borbo.

Pri tem naj omenim tudi, da je šef francoske vojaške delegacije izjavil, da je zadovoljen in počaščen, da lahko zopet vidi junaške jugoslovanske vojake, ki imajo tako slavne tradicije iz prejšnjih vojn. Izjavil je tudi, da ga presenača predvsem samoiniciativa in prisebnost posameznih komandantov, tako da spioh ni občutiti manevrskih načrtov. Francoski general govori dobro hrvatski, saj je pred dvajsetimi leti izšel iz sarajevske pehotne oficirske šole s činom kapetana.

Kljub temu pa je bila danes precejšnja aktivnost izvidnikov in letalstva. Nekaterim izvidniškim oddelkom je uspelo, da so prodrli v sovražno zaledje. Toda tudi izvidnikom, ki so se pritihotapili v sovražno zaledje, ni namreč tako lahko odkriti tankovskih položajev ali položajev drugih enot, saj so vsi tako skrbno zamaskirani, da bi človek na nekaj večjo razdaljo prisegal, da je pred njim grm, medtem ko je v resnici skrbno zamaskiran tank. Tudi izvidniška letala, ki so danes ves čas krožila nad fronto, niso zaradi tega mogla napraviti najboljših fotografskih posnetkov.

Popoldne je začelo deževati in kaže, da ne bo zlepa odnehalo. Vse ceste in poti, ki so zasute z blatom, so za civilne pojme neprehodne. Zaradi dežja in mastne zemlje so tudi položaji v precejšnji meri pod vodo. Zato bo jutri, če bo do bitke prišlo, do maksimuma preizkušena vzdržljivost in borbenost vojskujočih se enot «modrih» in «rdečih».

E. K.

Dr. Wedenig obsoja zločin v Št. Rupertu

(Od našega dopisnika)

LJUBLJANA, 22. — Na povratku iz Zagreba, kjer je obiskal velesejem, je danes prispel v Ljubljano predsednik koroške pokrajinske vlade dr. Wedenig. V Ljubljani je obiskal predsednika izvršnega sveta Slovenije Miho Marinka.

Dopisniku Tanjuga je Wedenig izjavil: «V zadnjih letih smo s Slovenijo vzpostavili zelo tesne stike. Prijateljska izmenjava se razvija ne samo na gospodarskem, temveč tudi na kulturnem področju. Naši prijateljski odnosi se stalno poglabljajo. Prepričan sem, da se bo to prijateljstvo še bolj poglobilo ob razgovorih med Dunajem in Beogradom. Mi na Koroškem čutimo potrebo in iskreno željo po dobrih sosedskih odnosih, zato se naše prizadevanje v tem smislu stopnjuje.»

Wedenig je pohvalil zagrebški velesejem in predvsem napredek, ki ga je opazil v primerjavi s preteklimi leti. Poudaril je tudi prijazni sprejem, na katerega je povsod naletel.

Ko je govoril o dogodkih v Št. Rupertu pri Velikovcu, je Wedenig poudaril: «Velika večina našega avstrijskega prebivalstva najostreje obsoja tako početje. Prepričan sem, da taki dogodki, ki jih povzročajo neodgovorni elementi, nikakor ne morejo in ne smejo kvarno vplivati na naše medsebojne odnose. Taka dejanja odločno obsojamo.»

BONN, 22. — Predsednik demokristjanske parlamentarne skupine von Brentano je danes predložil predsedniku zahodnonemške republike kandidaturo Adenauerja za kancelerja nove zahodnonemške vlade.

Prizor z velikih manevrov Jugoslovanske ljudske armade.

Avstrijski odgovor na sovjetsko noto

DUNAJ, 22. — Avstrijski ministrski svet je danes odobril besedilo odgovora na sovjetsko noto o avstrijski državni pogodbi. Besedilo odgovora, ki bo kot trdijo v vladnih krogih, «v precejšnji meri zadovoljil sovjetske zahteve», bodo jutri predložili politični komisiji narodne skupščine. Sodijo, da bo komisija besedilo odobrila nakar bodo noto izročili sovjetskemu veleposlaništvu na Dunanju in o njej obenem obvestili tri zahodne velesile.

Grčija pristala na obnovitev odnosov z Bolgarijo

ATENE, 22. — Uradno so sporočili, da je Grčija sprejela bolgarski predlog o obnovitvi normalnih diplomatskih odnosov med obema deželama. Grška nota predlaga, naj se začno pogajanja med predstavniki obeh držav v neki nevtralni deželi.

STO ALI SEDEM?

Iredentistični tržaški tisk že štirinajst dni «pobija» našo trditev, da je Italija denacionalizirala naše kraje. Pri tem govorijo o «propagandističnem streljanju kozlov», o «kolonizaciji», o «bajkah importiranih Italijanov namesto 100.000 Jugoslovanov» itd.. V odgovor naj navedemo za danes samo tri nepobitna dejstva iz njihovega vira.

1. Včerajšnje «Ultime Notizie» na primer priznavajo, da je bilo leta 1910 samo v tržaški občini 30.000 «regnicolov», leta 1921 v vsej Julijski krajini 68.000, leta 1931. pa 132.000. Toda to zanje ni kolonizacija, kajti — nadaljujejo «Ultime Notizie» od tega števila se mora odšteti vojaščina. Zato je bilo leta 1921 samo 45.000 doseljencev (t. j. vojakov je bilo 23.000) a 1931. leta 75.000 (to se pravi, da je bilo tega leta 57.000 vojakov). Kdor hoče, naj verjame! Toda kako to, da je bilo v Trstu leta 1910 kar 30.000 «regnicolov» t. j. takrat, ko je Avstrija tako zelo «preganjala» te «regnicole», in ko so zapisi navaja — tak primer čavano na ulici klali, a «regnicoli» so kljub temu junaško vztrajali in celo v vedno večjih trumah prihajali v Trst, toda očitno ne na — klanje...

Toda leta 1921, trdijo «Ultime Notizie», jih je bilo v Trstu samo 27.000 «regnicolov», čeprav jih Slovani niso več klali, a Avstrija je bila že pokojna, a Italija jih je favorizirala in v masah doseljevala. In glejte, kljub temu jih je bilo za 3.000 manj kot pod Avstrijo leta 1910! Kdor hoče naj verjame!

2. Če je bil za časa fašizma kdo dobro informiran o številu doseljenih Italijanov v Trst in o številu odseljenih Slovanov iz Trsta je bilo to prav gotovo uradno glasilo tedanje režimske stranke v Trstu «Il Popolo di Trieste». V tem uradnem časopisu je natiskano črno na belem v številki od 3. septembra 1933 sledeče poročilo:

«Po osvoboditvi so se stvari korenito spremenile: okrog 40.000 doseljenih Slovanov in Nemcev je zapustilo Trst, zamenjali so jih v največjem delu elementi, ki so prišli sem iz raznih pokrajin kraljevine. Mesto je dobilo homogenost in njegov nacionalni značaj je postal zopet varen in nedvomljiv, kot je bil pred proglasitvijo emporija».

Uboga Marija Terezija, doslej so jo tako hvalili, fašisti pa so jo proglasili za pravo raznarodovalko «italianissimega» Trsta! Torej: sami priznavajo, da se je samo iz Trsta moralo izseliti samo v prvih 15 letih italijanske okupacije nič manj kot 40.000 «allogenov», da bi dali prostora 40.000 doseljencem iz Italije. Če k temu dodamo še onih 30.000 tisoč, ki so bili že za časa Avstrije v Trstu (ne računajoč pri tem njihove «regnicolske» potomce), imamo opravka s številko 70.000 doseljencev iz Italije. Pred dvajsetimi leti! Koliko jih je prišlo v teh dvajsetih letih?

3. Vsi dosedanji uradni podatki za take zadeve nadvse kompetentnega foruma, ki se mu pravi CLN (Comitato di liberazione nazionale) trdijo, da je po vojni prišlo v Trst po nepopolnih podatkih 30.000 doseljencev. Če torej dodamo k gornjim 70.000 še teh 30.000, znaša število vseh italijanskih doseljencev okroglo 100.000!

Pri tem je zelo važna naslednja pomanjkljivost: ugotoviti je potrebno še število doseljencev, ki so prišli v tržaško občino od leta 1933 do leta 1945. Zato pustimo čitatelju, naj si vsaj približno številko poskuša izračunati sam.

Vse to samo za tržaško občino.

Končno še poudarjamo, da pri gornjem naštevanju nismo vzeli v poštev števila mrtvih Slovanov Julijske krajine zaradi zadnje italijanske imperialistične vojne, števila, ki je vsebovano v številki ki je večja od 42.000.

A «Ultime» zaključujejo, da za Trst slovanskih izseljencev ni bilo večje od 7.000! Razlika ni majhna: od 100.000 do 7.000!

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je leta 1919 umrl v Ljubljani znameniti slovenski igralec Ignacij Borštnik.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, sreda 23. septembra
Tekla, Slavna
Sonce vzide ob 5.52 in zatone ob 18.02. Dolžina dneva 12.10. Luna vzide ob 17.48 in zatone ob 6.09.
Jutri, četrtek 24. septembra
Marija, Radivoj

OB JUTRIŠNJI STAVKI INDUSTRIJSKIH DELAVCEV

PASIVNO UBIRANJE STOPINJ za italijanskimi sindikati

Jutri bo 24-urna stavka vseh industrijskih delavcev. Stavko so napovedale vse tri sindikalne organizacije v Italiji, nakar so se jim pridružili tudi Enotni sindikati in Delavska zbornica v Trstu, tako da ne gre za samostojno akcijo tržaških delavcev, marveč le za podporo italijanskim.

Neposredni vzrok stavke je razbitje pogajanj med Confindustrio in sindikati, ki so se sestali zadnjič 3. septembra v Rimu. Na tem sestanku je Confindustria odbila zahtevo sindikatov po poenotenju prejemkov z združitvijo mezdnih postavk. Industrijci so namreč trdili, da ne zmorejo gmotnih bremen, ki bi iz tega nastala, kar seveda ne drži, saj so dobički raznih delničarjev v zadnjih letih narasli z edino izjemo tekstilne industrije. Razen poenotenja prejemkov zahtevajo sindikati tudi sklenitev novih pogodb za delavce kovinarske tekstilne kemijske in oblačilne industrije ter ureditev vprašanja odpustov. Italijanska splošna zveza dela (CGIL) je prvotno postavila tudi zahtevo po prilagoditvi draginjske doklade (pregibne lestvice), pa je to zahtevo umaknila, da je dosegla enotnost zahtev z ostalima sindikalnima organizacijama.

Kot vidimo, so zahteve sindikatov kaj skromne, saj ne terjajo niti zvisanja osnovne mezde, marveč v bistvu samo poenotenje delavskih prejemkov, kar naj bi izboljšalo le akordne dodatke, ki bi se odslej računali na celi plači in ne le na osnovni. Poenotenje prejemkov pa bi tudi poenostavilo zaračunavanje delavskih plač, ki je sedaj zapleteno zaradi številnih mezdnih postavk, ki tvorijo skupne prejemke.

V Trstu postavljata sindikalni organizaciji iste zahteve, le da Enotni sindikati zahtevajo tudi stalen predujem na bodoče poviške. To pa je tudi vse. Čeprav se gospodarski položaj v Trstu razlikuje od položaja v Italiji in bi morali voditi tu delavci samostojno borbo, pa Enotni sindikati in Delavska zbornica tega ne upoštevajo in je zanje že postala navada, da vežejo vse sindikalne borbe na borbe v Italiji. To pa pomeni zaviranje vsake iniciative tržaških delavcev, ki naj vedno čakajo rešitve svojih vprašanj iz Italije, kar seveda pomeni pasivizacijo. Sindikati ravnajo tako, ker ne marajo samostojne borbe, ki bi potrjevala da konec koncev tu ni Italija.

Nedvomno je treba podpreti borbo delavcev v Italiji, toda ta podpora ne sme biti pasivno ubiranje stopinj za italijanskim sindikalnim gibanjem, marveč aktiven samostojen poseg v reševanje tukajšnje sindikalne in gospodarske problematike. Če pa bi si tržaški delavci priborili boljše pozicije, bi to bilo vsekakor tudi v spodbudo delavcem v Italiji. Tržaški delavci so si namreč leta po koncu vojne priborili razne pridobitve, tako da so bili na boljšem v primeri z delavci v Italiji. Spomnimo se le na sporazum o tovarniških odborih, ki je tu veljal, dokler je bilo delavsko gibanje močno in enotno. Ti odbori so imeli v podjetjih mnogo več besede kakor na primer notranje komisije v Italiji. Prav zato bi morali delavci tu med svoje zahteve postaviti tudi zahtevo po novi pogodbi o tovarniških odborih, ki bi ne smela biti prepis italijanske pogodbe o notranjih komisijah. Delavci se zavedajo važnosti tega, saj dobro vedo, kako močno orožje bi lahko bili tovarniški odbori v obrambi njihovih pravic. Ravno tako bi lahko tu delavci postavili tudi zahtevo po zvisanju osnovne mezde, kar so Enotni sindikati svoj čas že storili, nato pa so na to zahtevo pozabili. V ta namen pa bi bilo seveda treba menjati dosedanjo sindikalno politiko, ki je vpležena v iredentistični voz in ki ji je konšni cilj dokazovanje povezanosti tržaškega gospodarstva z italijanskim.

Sprejem šolskih zdravnikov

Občina javlja, da namerava sprejeti dva zdravnika za šolsko leto 1953-54. Interesenti morajo vložiti prošnjo na občinski zdravstveni in higienski oddelek v Ul. Cavana 18 do 1. oktobra t. l.

Poslednje slovo
od tragično preminulih antifašistov Bolčine in Uršiča

Včeraj popoldne je velika množica Tržačanov spremila na poslednjo pot tragično preminula antifašista Franca Bolčino in Aurelija Uršiča, katera je prerana smrt iztrgala iz kroga svojcev in prijateljev. Pogrebni sprevod, na čelu katerega je bilo nad 70 vencev je ob 16.30 krenil iz mrtvašnice v Ul. Pietà po Ul. Solitario, čez Trg Stare mitnice in Ul. Oriani na Trg Garibaldi. Tu se je množica poslednjič zgrnila ob krstah, pokritih z delavsko zastavo, ki sta po komemorativnih govorih krenili na pokopališče pri Sv. Ani.

Pogajanja za obnovitev pogodbe pekovskih delavcev

Danes se bodo na uradu za delo začela pogajanja za obnovitev pogodbe pekovskih delavcev. Pogajali se bodo glede mezd, dela vajencev, dnevne proizvodnje ter vključitve draginjske doklade v odpravnino.

NA POZIV TREH LOKALNIH SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

Okrog 30.000 delavcev stopi jutri v stavko

Stavkali ne bodo delavci, ki skrbe za javne usluge in tisti, ki delajo manj kot 32 ur na teden - Jutri zborovanje stavkajočih

Trem glavnim sindikalnim organizacijam, ki so v Italiji proglasile stavko vseh industrijskih delavcev, so se pridružili v Trstu Enotni sindikati in Delavska zbornica, ki so izdali na delavstvo poziv, naj se strnjeno udeleži stavke. Za stavko, ki bo trajala 24 ur, to je od srede opolnoči do četrtka opolnoči, veljajo iste določbe kot v Italiji.

Računajo, da bo v Trstu stavkalo okoli 30.000 delavcev, in sicer železarjev, kovinarjev, delavcev prehrambene industrije, industrije likerjev, lesne industrije, kamnolomov, kemične industrije, petrolejskih čistilnic, tekstilne industrije in grafičarjev. Tiskarski delavci, zaposleni pri dnevnikih, bodo stavkali od 21. ure v sredo do 21. ure v četrtek, da s tem onemogočijo izid jutranjih in popoldanskih listov v četrtek.

Po pooblastilu sindikalnih organizacij pa ne bodo stavkali delavci, ki skrbe za javne usluge, to je pri podjetjih za vodo, plin, elektriko in telefon. Prav tako ne bodo stavkali uslužbenci radia. V Trstu so oproščeni stavkanja tudi tisti delavci, ki delajo v podjetjih, v katerih velja delovni čas, nižji od 32 ur na teden. To pa zato, da ne bodo ti delavci ob družinske doklade, ki bi jim ne pritikale, če bi v tednu dosegli manj delovnih ur.

Kot omenjamo že na drugem mestu, ima stavka izključno ekonomski značaj, zato je tudi prišlo do enotnega nastopa vseh delavcev. Stavki so se pridružili tudi Razredni sindikati, ki so izdali na delavstvo proglas, ki ga objavljamo na prvi strani. Na dan stavke bo ob 10. uri dopoldne zborovanje stavkajočih delavcev, ki ga priredijo Enotni sindikati in Delavska zbornica na vrtu poslednje organizacije v Ul. Duca d'Aosta 12.

Šolske vesti

V ravnateljstvu Industrijskega strokovnega tečaja v Nabrežini z dodeljenima dvema razredoma v Sv. Križu se nadaljuje vpisovanje v prvi, drugi in tretji razred.

Vpisati se morejo vsi učenci, ki niso še dovršili 14. leta starosti.

Urad posluje vsaki dan od 10. do 12. ure do vključno 25. septembra 1953.

Cepljenja proti davici in kozam

Občina javlja, da je od 1. septembra do 31. oktobra 1953 na oddelku za zdravstvo in higieno jesensko cepljenje proti kozam in davici.

Cepljenju se morajo podvreči vsi otroci, ki so dopolnili eno leto starosti. V tem času se morajo cepiti vsi otroci, ki so bili rojeni v letu 1951 ter v prvem in drugem tromesečju 1952, kakor tudi vsi tisti, ki so bili rojeni prej, a še niso bili cepljeni.

Cepljenja bodo ob delavnikih med 16. in 17. uro na oddelku za zdravstvo in higieno v Ul. Duca d'Aosta št. 1.

Da ne bo prišlo do prevelikega navala, morajo matere pripeljati otroke na cepljenje točno tisti dan, ki je naznačen v vabilu. Ce tega ne bodo storile, bodo starši kaznovani po zakonu.

IZPRED VOJAŠKEGA SODIŠČA
Ukinjen postopek proti mladeniočema zaradi lepakov za STO

Mario Cosenz in Luigi Beleno, ki sta bila obtožena, da sta 15. septembra ob 6. obletnici ustanovitve STO lepila po zidovih lepake v obliki tržaške zastave, sta bila včeraj oproščena, ali bolje rečeno, so proti njima ustavili sodni postopek.

Že pred tednom dni, ko so mladeniča prvič pripeljali pred zavezniško sodišče za določevanje narokov, se je predsedniku Ellisonu zdelo, da v policijski obtožbi ni elementov, po katerih bi ju lahko sodili. Toda tedaj je predsednik razpravo odgodil, da bi tako laže proučil obtožbo.

Čim mu je včeraj preiskovalni narednik omenil domnevni prekršek obeh mladeničev, je predsednik odgovoril, da se zadeve spominja in se obrnil k obtožencema, katerima je izjavil, da sta prosta, ker so sodni postopek ukinili.

S tem je predsednik vsaj delno popravil krivico, ki so jo povzročili nekateri «prevneti» policijski agenti, ki so smatrali lepljenje tržaških zastav na zidove oseb, ki so bile s tem dejanjem zadovoljne, za hud prekršek, za katerega so morali sprožiti ves preiskovalni aparat in poklicati na pomoč tudi sodišče. Toda k sreči se je našel za sodnim stolom inteligenten in pameten sodnik, ki je uvidel, da zadeva ne spada pred sodišče.

GLAVNA NALOGA OSVOBODILNE FRONTE

ODLOČEN BOJ PROTI POZICIJAM RIMSKEGA IMPERIALIZMA PRI NAS

Na sestanku mestnega aktiva OF so bile postavljene glavne naloge za okrepitev naše borbe za pravice vsega delovnega tržaškega ljudstva v sedanjem trenutku ko bi hotela Italija z oboroženimi provokacijami izsiliti imperialistično rešitev

Sinoči je bil na sedežu gl. odbora OF sestanek aktiva OF za mesto Trst. Glavno politično poročilo je imel predsednik OF tov. Franc Stoka, ki je posebno poudaril današnji ugodni politični položaj za širok razvoj naše borbe na tem področju. Tržaško vprašanje in borba proti priključitvi Trsta k Italiji je v poslednjem času zajela vse tržaško prebivalstvo, Slovence in italijanske delavce. Tov. Stoka je omenil izjave maršala Tita na partizanskem zborovanju na Okroglici glede Trsta in dejal, da so Titove izjave pozdravili vsi pošteni Tržačani, ki se borijo proti zahtevam italijanskega imperializma. Zborovanje na Okroglici pa je bilo tudi velika manifestacija tržaških Slovencev in demokratov, ki so se kljub vsem oviram in intrigam italijanskih nacionalistov, množično udeležili veličastnega zborovanja. Rimski imperialisti pa danes rožljajo z orožjem na jugoslovanski meji in na meji Tržaškega ozemlja, da bi izsilili nove koncesije na škodo tržaškega prebivalstva.

Tržaški Slovenci so se dolga leta in še posebno za časa osvobodilne borbe borili za priključitev k matičnemu narodu. V oboroženi borbi so tudi izgnali Italijo iz svojih krajev in tako izrazili željo po priključitvi k Jugoslaviji. To ozemlje pa je danes, po osmih letih končane vojne, ponovno ogroženo po italijanskem imperializmu. Zato je nujno, da mora biti to ozemlje priključeno k svojemu naravnemu zaledju, tako iz gospodarskih kot tudi iz narodnostnih razlogov. Glede kominformistične politike je tov. Stoka dejal, da je vse današnje kominformistično zagovarjanje uveljavitve mirovne pogodbe in ustanovitve STO samo prikrita želja kominformističnih voditeljev, za priključitev celotnega Tržaškega ozemlja k Italiji.

Danes je borba proti vrnitvi Italije v Trst združila ljudi raznih političnih prepričanj. Zato mora postati ta parola za nas močno orožje za pridobitev zaveznikov proti tistim, ki podpirajo poitalijančenje Trsta in ki držijo v rokah vso civilno upravo. Glede plebiscita je tov. Stoka poudaril da ni niti govora, da bi lahko sprejeli plebiscit v sedanjem stanju, potem ko so toliko let raznarodovali in terorizirali naše prebivalstvo.

«Sedaj je naša naloga, da gremo med ljudi, kot smo to delali v dolgih letih osvobodilne borbe, da okrepimo in utrdimo borbenost prebivalstva proti reakcionarnim silam. Tukaj ne gre samo za Slovence. Gre za vse delovno ljudstvo, ki ga italijanski kapital tlači in izkorišča. Zato je še posebno naša naloga, da ustvarjamo med delavstvom enotno demokratično fronto, ki bo znala ščititi vse naše pravice, vse pravice delavstva. Mi ne smemo čakati na govore in izjave raznih državnikov. Boriti se moramo v prvi vrsti sami, na naših tleh, z vsemi sovražniki tržaškega delovnega ljudstva.

Boriti proti ZVU, ki podpira italijanski nacionalizem, proti gospodarski vključitvi Trsta k Italiji, za vse naše pravice, ki nam jih zagotavlja mirovna pogodba. Storiti moramo vse, da se preneha z diskriminacijami proti našemu prebivalstvu. Vsestransko moramo podpreti delavsko borbo, delavske sindikalne akcije proti delodajalcem, ki predstavljajo italijanski izkoriščevalski kapital, ki tlači tako Slovence kot vse tržaško delavstvo».

V razpravi je tov. Dekleva obširno govoril o politiki ZVU in o diskriminacijah proti Slovencem. Poudaril je pri tem vso protizakonitost najhujših ukrepov, ki so dovedli do djanske vključitve Trsta v Italijo: marčni gospodarski in finančni sporazumi, tristranska deklaracija in londonski mešetarski sklepi, proti katerim v prvi vrsti velja naša borba, ne samo v naši coni, temveč tudi v mednarodnem obsegu. Glede predloga o plebiscitu je dejal, da bi pomenil sankcioniranje fašističnega terorja in zločinov in da si morajo biti vsi na jasnem, da mora to ozemlje pripadati Jugoslaviji. Ko je govoril o reševanju tržaškega vprašanja in o raznih dosedanjih predlogih, je tov. Dekleva dejal, da moramo s svojo odločno borbo doseči ne samo pravice, ki nam jih zagotavlja mirovna pogodba, temveč tudi vse tiste pravice, ki nam zagotavljajo popolno enakopravnost.

Tov. Bole pa je govoril o nujnosti enotne borbe z delavskimi množicami in dejal, da kdor je proti vrnitvi Italije v te kraje, se ne more zadovoljiti z enostavnim mahanjem z mirovno pogodbo, ampak se mora boriti za delavske pravice, za socialno in narodnostno enakopravnost. Tov. Kosmina je poudaril kominformistično lažno politiko, ki hoče na vse načine izkoristiti mirovno pogodbo, da vara poštene delavce in s tem pomaga italijanskim iredentistom. Naša naloga je, je dejal tov. Kosmina, da ustvarimo široko fronto, ki bo lahko sama odločala o vseh vprašanjih našega mesta. Tovariša Stepančič in Sukljan sta pozvala vse prisotne, naj se trudijo, da bo OF prišla v stik z vsemi delavci v tovarnah, ker so dane vse možnosti za uresničenje široke delavske fronte.

Poleg ostalih vprašanj je prof. Budal opozoril člane OF na vpisovanje slovenskih otrok v slovenske šole, ki jih hočejo italijanski nacionalisti na najrazličnejše načine zvabiti v italijansko šolo. Poleg tega so tovariši opozorili tudi na nabiralno akcijo knjig za tuberkulozne bolnike in na potrebo, da se tudi slovenskim bolnikom daruje slovenska knjiga. Dan je bil tudi predlog, da bi uprava «Primorskega dnevnika» dnevno pošiljala v razne tržaške bolnišnice nekaj izvodov slovenskega dnevnika za slovenske bolnike.

Sestanek je zaključil tov. Stoka, ki je tovariše pozval na še bolj intenzivno aktivnost političnega delovanja OF z množično udeležbo v borbi tržaškega delavstva.

ČEMU SO UKAZI ZVU?

V izložbenem oknu občinske razstavne dvorane v občinski palači na Trgu Unità je že nekaj dni razobešena velika italijanska zastava, pod katero so nasute razne brzojavke, ki jih vsemogoče italijanske ustanove in organizacije pošiljajo v Trst in v katerih izražajo na razne načine svoj imperialistični pohlep po Trstu in Tržaškem ozemlju.

Ne gre za brzojavke (naj se kar zabavajo z njimi) pač pa za italijansko zastavo, ki v tem trenutku ne predstavlja za veliko večino Tržačanov na omenjenem mestu samo provokacijo, pač pa tudi protizakoniti akt. Znano je namreč, da obstaja ukaz ZVU, po katerem ne sme biti na občinskem poslopju izpostavljena nobena druga zastava razen tržaške.

Naši čitatelji se gotovo spominjajo, da je pred nekako letom in pol župan Bartoli prav zaradi te uradne prepovedi izobešanja italijanske zastave na občinskem poslopju v popadu iredentistične histerije «svečano» izjavil, da dokler ne bo lahko visela na občinskem poslopju italijanska zastava, ne bo visela niti tržaška in je dal v resnici tržaško zastavo tudi odstraniti.

Ker gre torej za očitno kršitev ukaza ZVU se postavlja vprašanje: ali bo in kako bo ZVU zagotovila spoštovanje svojega uradnega ukaza ali pa bo tudi v tem primeru, kot v tolikih drugih, molče dopustila, da iredentisti z županom na čelu iz njenih ukazov brijejo norca?

Poskus samomora

Kmalu po poldnevu so sprejeli na I. zdravniškem oddelku bolnice 68-letno Carolino Sila por. Rebula z Drevoreda R. Sanzio, kateri so ugotovili zastrupljenje zaradi zaužitja 20 uspavalnih praškov. Žena je pojasnila, da je zjutraj okoli 10. ure zaužila v samomorilnem namenu uspavalne praške.

Drevo zaustavilo avtobus nad strmim pobočjem

Predvčerajšnjim okoli 18. ure je 48-letni Giovanni Bortolin iz Ul. Pratello vozil z avtobusom podjetja «Seat» po cesti, ki pelje proti grljanskemu pokopališču. Na nekem ovinku v višini policijskih barak je težko vozilo zaradi zloma osi zašlo s ceste in trčilo ter se tudi k sreči ustavilo, ob drevo, ki stoji na levi strani ceste. Drevo je tako preprečilo hujšo nesrečo, kajti če ga ne bi bilo, bi avtobus zletel kakih 10 metrov po pobočju, ki strmo pada proti morju. Poleg sprevodnika in šoferja je bila v avtobusu edina potnica 73-letna Nerina Tarabocchia vd. Sforza iz Ul. Crispi.

V PRVIH TREH TEDNIH TEKOČEGA MESECA

NOV OBČUTEN PADEC kvantitete in kvalitete prometa

Skupni promet v septembru bo znašal okrog 170.000 ton, kar je za 147.000 ton manj kot lani septembra

Po dosedanjih rezultatih sodeč bo promet v septembru vnovič mnogo nižji, kot je znašal promet v istem mesecu preteklega leta. V prvih treh tednih tekočega meseca so prepeljali namreč komaj okrog 110 tisoč ton blaga. Značilno je, da so prvič v zgodovini Trsta vkrcali več blaga, kot so ga izkrcali. Tako so naložili na ladje okrog 8 tisoč ton lesa in 25 tisoč ton raznega tovora (nad 60 odstotkov tovora tvori amoniakov nitrat iz Avstrije) skupno 33 tisoč ton. Izkrcali pa so 7 tisoč ton premoga, 9 tisoč ton žitaric in 3 tisoč ton blaga, skupno okrog 19 tisoč ton.

Sodeč po dosedanjem prometu in po predvidenih prihodih in odhodih tekočega meseca bodo znesli odhodi okrog 120 tisoč ton in prihodi okrog 50 tisoč ton. Skupni promet se bo torej gibal okrog 170 tisoč ton.

To je izredno nizka številka, ki govori o nadaljnjem katastrofalnem upadanju prometa, saj so lani v istem mesecu zabeležili skupno 317.593 ton pomorskega prometa.

Padec je nastal izključno zaradi katastrofalnega znižanja prihodov, saj so lani v istem mesecu pripeljali 22 tisoč premoga in 31 tisoč ton žitaric, medtem ko je sedaj promet premoga in žitaric neznaten.

Odhodi pa so se zvišali in so lani v istem mesecu znašali le 76 tisoč ton, medtem ko bodo sedaj po vsej verjetnosti dosegli že omenjenih 120.000 ton. Venar pa je to zvišanje le slučajne prirode, saj gre skoraj izključno na račun oživljenega prometa z amoniakovim nitratom, ki kot žito in premog prinaša pristanišču le minimalne zaslužke.

Vsa predvidevanja o prometu v septembru torej govore, da imamo opravka z njegovim nadaljnjim poslabšanjem predvsem celokupnega obsega prometa kot tudi poslabšanjem strukture prometa, saj se ne dviga promet kave, kolonialij in ostalega bogatega blaga.

Žal to ni prvi mesec, ko imamo opravka z izrednim poslabšanjem prometa; promet je pričel padati že lani v zadnjih mesecih in pada nadalje vse tekoče leto ter je iz meseca v mesec vedno bolj kritičen.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA
Sodni epilog družinskega prepira

Kdor je stanoval v stavbi v Ul. Vecellio v bližini stanovanja Angele Sabbadini por. Deancovich je lahko zbral v kratkem času za cel slovar najrazličnejših psovk. V stanovanju sta namreč stanovala tudi zakonca Brumat, 32-letni Bruno in njegova 29-letna žena Giuseppina Di Poi ter njuna mati oziroma tašča.

Nekega septembrskega dne se je med Deancovichevo in Brumatovo Giuseppino razvil prepir, predvsem, ker je slednja izjavila, da v kuhinji smrdi. Ker prepira ni hotelo biti konca, se je vmešala tudi Brumatova tašča, vendar se je pridružila Deancovichevi ter tako še bolj razburila ženo svojega sina. Končno sta si obe ženski, potem ko sta se v kuhinji medsebojno pošteno opsovale umaknili iz kuhinje v splanico, kjer sta nadaljevali prepir vse dokler ni prišel domov mož oziroma sin. Ta je naravno odobraval nastop svoje žene, ki se je še z večjim zanosom, tokrat tudi fizično, spravila nad taščo. Brumatu tedaj ni ostalo drugega da se je spravil vmes in začel ločiti ženo od matere. To se mu je sicer posrečilo, čeprav z veliko muko, toda v zahvalo ga je mati prijavila policiji in sicer pod obtožbo, da ji je skupno z ženo povzročil telesne poškodbe.

Tudi Deancovicheva je oba zakonca obtožila in tako sta se morala oba zagovarjati pred sodiščem. Brumatovo so obtožili, da je psovala tako Deancovichevo kakor tudi svojo taščo, medtem ko so Brumata skupno z ženo obtožili telesnih poškodb prizadejanih materi.

Medtem ko je Deancovicheva pred sodiščem še enkrat potrdila obtožbe, katere je formulirala, vsaj tako je ona trdila, potem ko jo je Brumatova že stotič psovala in ji grozila, jo je Brumatova mati umaknila s pripombo, da jo je tedaj sestavila pod pritiskom in vplivom Deancovicheve.

Na podlagi raznih prič je sodni zbor prišel do zaključka, da se je Brumatova resnično prekršila le z napadom na svojo taščo ter jo je zaradi tega obsodil na 3 mesece in 10 dni zapora pogojno, medtem ko je obtoženca oprostil s formulo, da ni izvršil dejanja. Brumatovo so nadalje oprostili obtožbe psovanja, ker so ugotovili, da so se ženske medsebojno psovale.

Kurji tatovi

59-letna Ema Pahor por. Milič iz Slivnega je predvčerajšnjim prijavila policijskim oblastem, da so ji neznanci v noči med 20. in 21. ukradli z njenega dvorišča kar 6 glav perutnine in ji s tem povzročili 9.000 lir škode.

Nezgode pri igri

Predvčerajšnjim zvečer so morali sprejeti na stomatološkem oddelku 14-letnega dijaka Teodora Maverja iz Lonjerja 132, kateremu so ugotovili poleg zloma treh zobov tudi rano na dlesni z verjetno kostno poškodbo.

Maver, ki bo verjetno okreval v 10 ali najkasneje v 20 dneh, je izjavil, da ga je med igranjem golfa na nekem bazoviškem travniku nehote udaril z igralno palico njegov prijatelj Ivan Čok, stanujoč kot on v Lonjerju na št. 302.

STATISTIČNO POROČILO TRŽAŠKE TRGOVSKE ZBORNICE ZA JULIJ

TRŽAŠKA VELIKA INDUSTRIJA ŠE VEDNO SLABO ZAPOSLENA

Ladjedelnica Sv. Marka je izkoriščala 57.8 odst. naprav, Tovarna strojev 62.6 odst., ladjedelnica Sv. Roka 43.5 odst. in čistilnica Aquila 60 odst.

Statistično poročilo tržaške trgovske zbornice za julij nam daje nekoliko boljšo sliko, kot smo jo zabeležili v prejšnjih mesecih. Izboljšanje pa je žal le neznatno in je splošno stanje ostalo še nadalje kritično. V celoti lahko vse pojave zelo šibkega ojačenja gospodarske dejavnosti štejemo med sezonske izjeme in so deloma tudi posledica tržaškega velesejma in z njim zvezanega večjega dotoka turistov itd..

Trgovina na drobno je tako zabeležila nekoliko izboljšan obseg prodaj v primerjavi z junijem in to zlasti trgovina živil, vendar pa je skupen obseg prodaj še vedno zelo nizek in mnogo slabši kot v istem obdobju v letu 1952. Potrošniki kupujejo skoraj izključno samo nujno potrebne predmete in še te najbolj cenene vrste. Ob koncu meseca so poskušali trgovci dvigniti promet s pomočjo razprodaj vendar brezuspešno, ker je bilo zanimanje občinstva neznatno.

Slične ugotovitve, kot smo jih napisali za trgovino na drobno, veljajo skoro za vse ostale sektorje gospodarstva. Večja industrijska podjetja so bila slabo zaposlena, čeprav so zabeležila tu in tam rahel porast.

Ladjedelnica Sv. Marka je v juliju gradila še vedno iste ladje kot v maju in to 31.500 tonsko motocisterno, 18.800 tonsko motocisterno in dokončevala dve manjši ladji za Indonezijo. Ladjedelnica je bila na splošno slabo zaposlena, saj je izkoriščala komaj 57,8 odst. svojih naprav. Tudi ostala podjetja CRDA se upravičeno pritožujejo zaradi slabe zaposlitve. Tako je tovarna strojev Sv. Andreja izkoriščala 62,6 odst. naprav in ladjedelnica Sv. Roka 43,5 odst.. Edino delavnica mostov in dvigal je bila kot običajno dobro zaposlena in je izkoriščala 102,6 odst. naprav. Prav tako se še ne čuti krize v obeh manjših ladjedelnicah Felszegi in ladjedelnici Sv. Justa. Tržaški arzenal pa je v juliju dvignil proizvodnjo tako, da je po dolgih letih bila res zaposlena vsa delovna sila tega podjetja in da so izkoriščali 70 odst. naprav.

Proizvodnja ILVA je bila tudi v juliju zelo šibka, vendar rahlo boljša kot v prejšnjem mesecu. Nikakega izboljšanja nismo zabeležili pri obsegu naročil, ki so ostala še vedno na nizki ravni in so se zato zvišale zaloge.

V juliju so tako proizvedli 6.000 ton litega železa in izkoristili komaj 85,8 odst., naprav (7,26 manj kot v juniju), oziroma dosegli komaj 40 odst. proizvodnje zabeležene 1938. leta. Proizvodnja jekla pa se je močno dvignila, saj so proizvedli 4.020 ton litega železa in izkoristili 114,8 odst. naprav. Prav tako je tudi porastla proizvodnja jeklenih plošč, katerih so proizvedli 2.413 ton in izkoristili 86,1 odst. naprav.

Proizvodnja mineralnih olj obeh največjih tržaških podjetij je zabeležila tudi v juliju rahel padec. Notranji trg je vedno težji in se potrošnja bencina niža; na zunanjem trgu pa padajo cene in postaja konkurenčna bitka vedno ostrejša. Vse to onemogoča prodajo gotovih izdelkov in predvsem bencina, kar povzroča vedno večje kopičenje zalog.

Najbolj zadeta je čistilnica mineralnih olj Aquila, ki je v juliju izkoristila komaj 60 odst., povprečno računanih naprav, medtem ko ESSO Standard še ne čuti krize, saj so izkorišali 114 odst. naprav. Skupna proizvodnja pa je bila zelo nizka in so proizvedli komaj 80.101 ton surovih proizvodov.

Nepotrebno razmišljanje

Kam, v katero šolo naj vpišeš svojega otroka, razmišljaš slovenska mati? Cemu skrbi, čemu tvoja neodločnost, ko obstaja le ena in edina pot. Ako je tvoj otrok dorasel za obisk osnovne šole, spada brez pomislekov v slovensko osnovno šolo, če pa temu vstopu še ni dozorel, a ima že tri leta, ga kliče slovenski otroški vrtec.

Tako in nič drugače se bo odločila zavedna slovenska mati te dni ko šole sprejemajo in vpisujejo novince.

So, ali bodo storile tako vse tržaške slovenske matere, ki imajo otroka za v prvi razred?

In ako se bo slovenska mati odločila drugače ter bo svojega otroka izročila italijanski raznarodovalni šoli, zakaj bo to storila? Morda se je preplašila rožljanja italijanske vojske na meji, morda besed rimskih prenapetežev ali celo pisanja nam sovražnih časopisov? Ne, zavedni slovenski starši se ne bodo tega ustrašili, pomislili bodo na trpljenje slovenskega naroda na umore požige in neštete zločine, ki so jih italijanski fašisti izvršili nad Slovenci in bodo svojega otroka vpisali v slovensko šolo. Le šibke in neodločne starše more zapeljati šovinistična italijanska propaganda ki s sladkimi besedami, denarjem in darili sili v domove slovenskih družin.

Ce boš ti slovenska mati zagrešila v teh dneh in svojega otroka vpisala v italijansko šovinistično šolo, kaj poročeš čez leta, ko boš spoznala, da je tvojega otroka sram, ker je sin slovenske matere in ga bo sram tudi tebe, ker so ga v šoli naučili sovražiti vse, kar je slovenskega. Ali bi ne bilo lepše, ko bi ta sin ljubil svoj narod in svojo slovensko zemljo, svojo slovensko mater slovenske šege in navade?

Vidiš tržaška slovenska mati, kako odgovorna je tvoja naloga danes, ko vpisuješ svojega otroka prvič v šolo!

Slovenski starši, ki imate svoje otroke v italijanskih raznarodovalnicah, pripeljite jih v slovensko šolo in ti slovenska mati, ki svojega sinčka ali hčerko vodiš k prvemu šolskemu vpisu, stopi ponosna v one prostore, kjer bo tebe in tvojega otroka prijazno sprejel slovenski učitelj.

MATI

DRAMATICNO DRUSTVO V TRSTU

Gostovanje Društva slovenskih dramskih umetnikov (Clani ljubljanske Drame)
v AVDITORIJU v TRSTU
(Ul. del Teatro Romano)
Sobota, 26. septembra 1953 ob 20. uri
Nedelja, 27. septembra 1953 ob 15.30 uri

Bernard Shaw

Pygmalion

Pravljična igra v petih dejanjih

Prevedel: **Janko Moder**
Inscenator: **ing. arh. Ernest Franz.** Režiser: **Vladimir Skrbinšek.**

Osebe:
Henry Higgins - Vladimir Skrbinšek, Stane Potokar; Polkovnik Pickering - Lojze Drenovec; Freddy Eynsford Hill - Demeter Bitenc; Alfred Doolittle - Pavle Kovič; Gledalec - Aleksander Valič; Pikri gledalec - Maks Bajc; Eliza Doolittlova - Tina Leonova; Gospa Eynsford-Hillova - Mileva Ukmarjeva; Gospodična Eynsford-Hillova - Duša Počkajeva; Gospa Higginsova - Mihaela Saričeva; Gospa Pearceova - Elvira Kraljeva; Hišna - Vida Levstikova.

Ljudje na cesti: Stane Česnik, Drago Makuc; Branko Miklavc, Dušan Skedl, Jože Zupan in slušatelji Akademije za igralsko umetnost.

Godi se v Londonu.

Vstopnice bodo v prodaji v Ul. Roma 15/II. v petek, soboto in nedeljo od 11. do 13. in od 17. do 19. ure, v soboto in nedeljo do pričetka predstave, v nobenem primeru pred Avoditorijem. — Zaradi izredne dolžine predstave (4. ure) bo pričetek točno ob napovedani uri.

MAMICA !

Obveščamo Te, da je danes izšla prva letošnja številka

«Cicibana»

Zrtvuj za svojega malčka 20 lir in dom bo obogatel za pravljic, slonov, veveric, palčkov in kraljic 100.

Darovi in prispevki

Za Venturinijev spomenik darujeta dr. Kukanja 2.000 in Franc Stoka 1.000 lir.

Razna obvestila

TRZASKI FILATELISTICNI KLUB «L. KOSIR»

Danes 23. t. m. sestanek filatelistov z običajno zamenjavo znamk od 19. do 22. ure v prostorih kluba.

Izleti

MOTOKLUB «MLADOST» NABREZINA

organizira enodnevni izlet v Novo Gorico dne 4.X.1953. Vpisovanje na običajnih mestih in se zaključi 25. t. m..

MOTOKLUB «JADRAN» Z OPCIN

priredi 4. oktobra t. l. izlet v Novo Gorico. Vpisovanja se sprejemajo danes in jutri od 19. do 21. ure. Opozarjamo, da v petek, ne sprejmemo nobenega pod nobenim pogojem.

MOTOKLUB «AMATORI»

organizira 4. oktobra dva izleta na Reko-Opatijo in v Novo Gorico. Vpisovanje samo za člane na sedežu vsak dan od 17. do 19. ure do 24. t. m..

MOTOKLUB «SKEDENJ»

organizira dvodnevni izlet z motorji v Pulj in Pazin ter na Reko. Vpišejo se lahko tudi simpatizerji. Odhod bo 3. oktobra ob 2. uri popoldne, povratek pa 4. oktobra ob 11. uri zvečer. Vpisovanje na sedežu kluba 23., 24. in 25. septembra od 19. do 20.30.

PDT

organizira 11. oktobra izlet na Crni vrh-Javornik. Vpisovanje do 2. oktobra na sedežu.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 22. septembra 1953 se je v Trstu rodilo 10 otrok, umrlo je 9 oseb, porok pa je bilo 10.

POROCILI SO SE: uradnik Franco Kustermann in gospodinja Eleonora Iakse, uradnik Edoardo Ferrari in gospodinja Mariagrazia Govoni, univerzitetni asistent Luciano Daboni in gospodinja Elena Vassila, risar Giuseppe Bernardi in gospodinja Nella Maria Benčič, inšpektor C. P. Fulvio Fornasaro in uradnica Aurelia Dubini, finančni stražnik Alfredo Florenin in gospodinja Egter Ricamo, mizar Bruno Furlani in bolničarka Giovanna Franza, delavec Ruggero Burolo in gospodinja Maria Valentina Burolo, mehanik Francesco Ballerino in gospodinja Angela Bizjak, telegrafist Giovanni Mameli in uradnica Emmamaria Currò.

UMRLI SO: 42-letni Avrelij Ursič, 35-letni Franc Bolčina, 43-letni Romolo Chesini, 78-letna Katerina Brovedan vd. Žerjal, 66-letna Ernesta Vouk vd. Nicolai, 76-letna Giuseppina Giacomini vd. Kobau, 67-letni Alberto Torre, 53-letna Maria Carmela Pieri, 57-letna Margherita Di Marco por. Capponi.

KINO

Rossetti. 16.30: «Tragično trpljenje», V. Romance, P. Frankuer.
Excelsior. 16.00 «Niagara», M. Monroe, J. Cotten. Barvni film.
Nazionale. 16.30: «Vrnitev maščevalcev», R. Greene, P. Raymond.
Filodrammatico. 16.00: «Zadnja strelica», T. Power, P. Edwards. Barvni film.
Arcobaleno. 15.30: «Smer Budimpešta», D. Andrews, M. Toren.
Astra Roiano. 16.30: «Sam proti svetu», R. Scott, L. Albritton.
Grattacielo. 16.00: «Zelena čarovnija».
Alabarda. 14.00: «Največja predstava sveta»,

BERNARD SHAW:

PYGMALION

Ob gostovanju članov ljubljanske Drame v Avditoriju 26. in 27. t. m.

Shawovo dramsko delo je priljubljeni sestavni del repertoarja vseh gledališč. Ta priljubljenost izvira iz neštetih posebnosti Shawa kot človeka in pisatelja.

Shawova pamet je zaljubljena v človeka, v «človeško bitje», kakor ga sam rad imenuje, ko ga gleda v skupnosti materije in duha. Zato je ta pamet topla prav kakor modrost srca in prav tako redka ter dragocena zlati za nas, ki večinoma sodimo, da je racionalizem nam mraz in led. S polno pravico lahko zato Shaw svojo komedijo Pygmalion v predgovoru imenuje — človeško igro.

Mar ni z Elizo poosebil človeštvo in njegovo praslo po boljšem, res človeškem življenju? Mar se ne tolče za napredek družbe, ko se z gospodo Eynsford Hillovo roga nedejavnemu snobizmu in se opredeli za delovnega človeka, svojega profesorja Higginsa? A se kljub vsem simpatijam, s katerimi ga riše, ponorčuje tudi iz njegove «laboratorijske» dejavnosti, ki nima resničnega stika z življenjem in ne ve, da ne zadošča človeka samo kultivirati, temveč mu je treba ustvariti tudi gmotno osnovo. To tako dobro ve njegova mati, ga. Higginsova, ko pravi: «Kakšna strašna stvar je revščina... Predvsem uboge reve... Nravi in navade, ki onemogočajo odlični dami, da bi se sama preboljala in ji pri tem ne dvigu dohodkov odlične dame?» Ali ni bogastvo, ki ni samo sebi namen, temveč le z delom pridobljeno zagotovilo človeka, vrednega duhovnega razvitka, namen socializma? Prav zato «moderna pravljica» Pygmalion ni samo komedija zaradi komedije, temveč poziv v družbeno napredek, s tehtno vsebino v zabavni obliki.

Trenje med Higginsom in Elizo je samo navidezno tema o moškem in ženski. Preden se zavemo, smo spet v družbeni problematiki, saj vleče Higgins-Shaw proti volji in podedovani moralki Elize-žene slednjo iz odnosa, v katerem je za moškega samo erotičen objekt, in zahteva od nje, da zavzame v družbi moškemu enakopraven položaj. Hkrati je seveda ta prijem tudi porog vsej slinasto erotični tematiki v dramatiki in slovstvu sploh.

Najbolj shawovska potegavščina pa je gotovo smetar Doolittle, ta na pogled zgolj zabavni lik nabrisanega lumpenproletarca, ki noče večje napitnine kot samo pet funtov, ker jih lahko brezskrbno požene, saj mu tako ne bodo zboljšali bednega položaja. Neskončno smešne so njegove muke ko podeduje precejšnje premoženje in si mora razbijati glavo, kako ga bo čim smotrneje obrnil, in je tako ob svoje veselo in brezskrbno življenje. Ne moreš se ogniti resnici, da bo človek, ki nekaj ima, nujno začel sriselno usmerjati svoje življenje. In ko poslušamo njegove ogorčene proteste proti «morali srednjega stanu», že imamo pred seboj tipičnega londonskega lumpenproletarca, ki do leta 1900 pritiska na angleške Trade Union. Ti so bili ozko stanovski sindikat specialnih delavcev, ki niso bili niti malo socialni, saj so se kar najbolj reakcionarno zaklepali vase in se vezali na meščanstvo, dokler jih leta 1900 ustanovljena stranka laburistov, katere eden glavnih pobornikov je bil tudi Shaw, in njena zmaga leta 1910 ni usmerila v socialno dejavnost.

Tako «dvorni norec» angleške družbe, kakor se Shaw imenuje, spelje gledalca v krohot, ki se mu pa nenadno zatakne, ko še med krohotom spozna, da ga je s pametjo in spoznanji o njem samem daleč prehitel in ga imel zanorca.

VLADIMIR SKRBINSEK

Tina Leonova kot Elza in Lojze Potokar kot polkovnik Pichering v Shawovi komediji «Pygmalion».

Kancler Adenauer grozi z razcepom v nemški Enotni sindikalni zvezi

Pred približno enim mesecem smo se tudi mi spustili v nekaka napovedovanja o izidu volitev v Zapadni Nemčiji. Tedaj smo trdili, da je izid volitev negotov in sicer zato, ker si bosta Adenauerjeva krščanska demokracija in Ollenhauerjeva socialna demokracija v volilnih izidih precej blizu. Stvarnost pa nas je demantirala, kot je demantirala veliko večino takih napovedi, in gotovo si ni nihče niti od daleč zamišljal, da bi mogel Adenauer zmagati s tako večino, saj je to dejansko edinstvena zmaga krščanske demokracije v zadnjih petih letih.

Povsem razumljivo, da bodo volilni uspehi Adenauerjeve stranke privedli v Nemčiji verjetno do večjih sprememb. V tem našem članku pa se ne bomo lotili nemških zunanjepolitičnih problemov v okviru Evropske obrambne skupnosti in v odnosu do posarskega vprašanja in podobno, ampak se bomo omejili izključno na morebitni razvoj nemške notranje politike. Socialni demokrati so bili pri zadnjih volitvah poraženi. To sicer zveni nekoliko čudno, ko vendar vemo, da so socialni demokrati dobili še več glasov, kot pri zadnjih volitvah, vendar pa je Adenauerjeva zmaga Krščanske unije dobila absolutno večino v parlamentu in je zato tudi socialdemokratska opozicija 130 poslancev dejansko mnogo šibkejša, kot je bila v preteklosti. Iz tega sledi, da socialni demokrati ne bodo mogli učinkovito in neposredno vplivati na Adenauerjevo zunanjepolitično in hkrati tudi notranjepolitično «linijo». Toda kljub temu socialdemokrati ostajajo za sedaj krepka opozicija vsem Adenauerjevim noranjepolitičnim ukrepom. Kako in zakaj?

Pred kratkim — seveda po volitvah — je kancler Adenauer izjavil sledeče: «Da, jaz sem nezadovoljen z Enotnimi nemškimi sindikati zaradi njihove pristranosti. Z njimi so nezadovoljni tudi člani sindikata, ki so hkrati člani moje stranke. Iz opozicije nasproti vašemu obnašanju se je osnovalo celo neodvisno katoliško delavsko gibanje, ki preti, pritegniti na svojo stran tudi krščanske sindikaliste, ki so včlanjeni v Enotni sindikalni zvezi. Ako ne želite razcepa, bodite nevtralni in krepite krščansko osnovo vašega gibanja».

Ta Adenauerjeva odločna in hkrati ultimativna izjava kaže, da so za njega sindikalne organizacije danes dejanska opozicija.

Nemška Enotna zveza sindikatov šteje nad 6 milijonov in pol članov. V vodstvu te velikanske organizacije imajo velikansko večino socialni demokrati. Sindikat je sicer skušal biti v dosedanjih notranjih političnih borbah nekako nevtralen in to po nekem tihem notranjem sporazumu, ker zajema tudi proletariat četudi v manjšem številu, ki je krščansko usmerjen. Toda tik pred zadnjimi volitvami je Enotna sindikalna zveza izdala poseben volilni proglas, ki je pozival na volitve, vsekakor ne v prilog kanclerja Adenauerja. Temu proglasu so oni redki sindikalni zastopniki krščanske struje sicer nasprotovali, vendar so morali nanj pristati, to pa zaradi njihove zares neznatne moči v sindikalni organizaciji. Volilni proglas pa Ollenhauerjevim socialnim demokratom ni pomagal. Program Enotnih sindikatov v predvolilni kampanji je bil, postopoma povečati sodelovanje delavcev v vodstvu uprave in gospodarstva. Hkrati so sindikati skušali očuvati demokratsko svobodo. Toda po Adenauerjevi zmagi so sindikalni vrhovi kmalu izgubili iz vida vse prejšnje načrte in zgoraj omenjene Adenauerjeve besede kažejo, da je on verjetno že poizkušal vplivati na vodstvo Enotne sindikalne zveze, da naj bi v bodoči notranjepolitični borbi ostalo nevtralno.

Za to bi navedli kot dokaz primer visokega funkcionarja Enotne sindikalne zveze in sicer tajnika za mednarodne zveze nemškega sindikata Rosenberga, ki je pred volitvami rekel, da bodo sindikati še vnaprej kritizirali vlado, ker s važen činitelj nemške demokracije, vendar pa je takoj po volitvah pohitel z izjavo, ki nima nikake zveze s smislom njegove prejšnje izjave. Rekel je namreč: «Volitve so bile izraz demokratske volje nemškega ljudstva». Se izrazitejša poteza v tem smislu je bila poteza predsednika Enotne zveze sindikatov Freitaga, ki ni hotel pri volitvah niti kandidirati na socialdemokratski listi.

Če torej zberemo negativne plati voditeljev Enotne sindikalne zveze in neuspeh socialdemokratov pri volitvah in če temu dodamo še odločno stališče voditelja krščanske demokracije kanclerja Adenauerja, ki preti z izstopom iz Enotne sindikalne zveze vseh krščanskih sindikalistov, se nam postavlja vprašanje, ali bo ta mogočna sila nemškega proletariata in hkrati jamstvo za nadaljnje demokratiziranje nemškega notranjepolitičnega življenja ostalo enotno, ali se bo razcepilo, ali pa bo morda klonilo, krščanski demokraciji.

Krepitev krščanske osnove v sindikatih in v splošnem političnem življenju bi dejansko pomenilo, da se bo Adenauerjeva krščanska demokracija skušala polastiti sindikatov. Mislilo se je že, da bo bivši minister zvezne vlade Jakob Kaiser skušal priti v vodstvo sindikatov in da bi s tem okrepil krščansko vejo Enotne sindikalne zveze. Za sedaj je to nemogoče, ker bi plenum Zveze sindikatov ta predlog odbil. Ker pa Adenauer izvaja dvojno taktiko, ker namreč grozi z razcepom in ker noče nuditi sodelovanja, zato vodstvo Enotne sindikalne zveze ne mara stopiti z njim v oster spor in obljublja nevtralnost in popustljivost, hkrati pa niti ne dopušča, da bi se v njeno vodstvo vrinili tudi vladni, to se pravi krščansko - demokratski agenti. In zato so nemški sindikati stopili v čudno fazo

(Nadaljevanje na 4. strani)

RAB: ŽIVA PRIČA „KULTURE IN CIVILIZACIJE" ITALIJANSKEGA OKUPATORJA

Lakota, bolezni, voda...

Za razkuževanje, odnosno parjenje so „skrbeli" sanitetni vojaki, in so se morale tudi žene in dekleta pred njimi gole kopati; če se jim je zdelo, so jih soldati strigli tudi po najintimnejših delih telesa

V.

Ni naključje, da je okupator določil za naše pregnano ljudstvo taborišče na Rabu ravno poleti leta 1942. Največjo ofenzivo, kar jih je naperil zoper OF in partizane, naj bi poleg drugih grozot spremljale tudi grozote tega taborišča. Po nemškem vzgledu naj bi to bilo uničevalno taborišče.

Uničevalno taborišče na Rabu

Julija 1942 so Italijani na rabskih njivah, določenih za taborišče, posekali še nedozorelo koruzo in na tem prostoru postavili šotore, vsakega za šest oseb. Tja so namestili nad 6000 ljudi, med temi mnogo otrok in nosečih žena. Večino internirancev so pobrali kar s polja in nezadostno oblečene; kljub ugovorom svojcev, ki so jih hoteli oskrbeti vsaj z najpotrebnejšim za pot, so jih z zahrbtnimi izgovori, češ da se takoj vrnejo, odpeljali komaj na pol oblečene in skoraj bose v zapore in dalje na Rab.

Italijani so obljubljali, da bodo v dveh mesecih napravili barake, v katerih bi ljudje prezimili, čeprav so dobro vedeli, da ob nesposobnosti italijanske vojaške administracije to ni mogoče. Nezadostna prehrana, številne golazen, bedne sanitarne naprave, veliko pokopališče, preračunano za številne žrtve, vse to potrjuje okupatorjeve zločinske namene, da v tem taborišču internirane Slovence in Hrvate fizično uniči. Interniranec je avgusta 1942 prisluškoval pogovoru o slovenskih otrocih, ki so se nič hudega sluteč igrali v bližini; začuden je slišal izjavo italijanskega oficirja, češ «kmalu bodo šli med angele».

Okupatorjeve namene posnemamo tudi iz njegovih uradnih listin. V seznamu, priloženem k dopisu poveljstva XI. armadnega zbora štev. 3-4514 z dne 14. julija 1943 beremo, da je bila iz Gonarsa na Rab premeščena Vera Hreščak, češ da je širila sovražno propagando in napeljavala druge interniranke, naj se prezirljivo obnašajo do italijanskih oblasti. V dopisu poveljstva divizije «Cacciatori delle Alpi» (alpski lovci), po katerem so bili aretirani Olga Može, Emil Gerzinič in Slavko Hotko, ter po odredbi načelnika generalnega štaba Galla odgnani v taborišče na Rabu, beremo Robottijevo opazko «Arbe, arbissima», to se pravi: «Rab vseh Rabov».

Lega taborišča

Že lego taborišča na otoku so italijanski fašistični oblastniki izbrali tako, da je bila glede na klimo in druge okolnost usodna za internirance. Taboriščni prostor leži v jugovzhodnem delu Raba, med zalivoma Eufemija in Campora, v ravnini na koruznem polju in vlažnih mivkastih tleh, ki so v notranjosti zelo hladna, saj so poleti v najhujši vročini služila v globini okrog 70 centimetrov kot hladilnik, v katerem so interniranci (v izkopanih jamah) hranili pitno vodo; ponekod je bila voda že pri polmetrski globini. Taborišče je bilo od severne in južne strani obrobljeno z nizkimi, deloma poraslimi grički, ki so ga oklepali tako tesno, kakor bi bilo vloženo v izboklo školjko.

V severovzhodnem delu je taborišče prečkal potoček, ki so ga Italijani uredili in prestavili tako, da je tekel po drugem kraju kot poprej. Računali in gradili pa so slabo, kajti ob nalivih je potoček narastel v hudournik in povzročil posledice, o katerih govorimo na drugem mestu.

Z bičem nad ljudi

Julija 1942, ob prihodu prvih internirancev, taborišče sploh ni bilo pripravljeno v svoj namen. Dokončane so bile v glavnem žične ovire in strežne naprave, v surovem stanju pa pota ter kopalne in pisarniške lope iz surovih desk; male vojaške šotore za šest oseb so šele postavljali in taborišče naj bi se dogradilo postopoma. Z ljudmi so ravnali kot s psi. Oddelili so očete od družin in nihče ni smel niti pogledati izpod šotora, sicer je po njegovem hrbtu zapel bič. Le počasi se je vnema stražarjev zrahljala.

Uprava taborišča s karabinjerskim polkovnikom Cuiulijem na čelu se je nastanila v vzhodnem delu, na gričku, v bivši Radićevi ljudski šoli, od koder je bil dober razgled po vsem obširnem taborišču. Posebno grozoten je bil pogled na taborišče ponoči. Električne luči, ki so bile v trikotnih črtah speljane čez vse velikansko taborišče, so s čudno svetlobo razsvetljevale morje malih piramid. Preko vsega velikanskega prostora pa je nenehno drsela vijoličasta luč žarometa, ki je kakor pošastna roka grabil od šotora do šotora. V tej razsvetljavi so bili ljudje, ki so iz oddaljenih predelov taborišča stopali proti stranišcem, videti kakor duhovi. Sploh je bilo vzdušje v tem taborišču preračunano na to, da je oropalo človeka prav poslednjih drobcev človeškega dostojanstva. Vodstvo taborišča je zavestno računalo z dvema najmočnejšima nagonoma: s strahom pred smrtjo in z gladom ter je z njima obvladovalo celotno taborišče.

Na tak primitiven način je okupator namenil natrpati v taborišče tisoče in tisoče ljudi ter jih izročiti gotovi smrti.

Med bolhami in ušmi

Ljudi so namestili v nizke italijanske vojaške šotore, in sicer v vsak šotor po šest oseb, da so bili stisnjeni kot sardine v konservni škatli; vsak gib posameznika je bil združen s težavami zanj in za tovariše. Pripravljanje ležišča, zauživanje hrane v deževnih dneh pod šotori, odpiranje in zapiranje šotornega krila pri vhodu je bilo naravnost mučno. Ob dežju se je šotorno krilo napelo; kdor je ponoči zaradi potrebe tudi po desetkrat odpenjal ali zapenjal gumbe, je imel razbolele prste in je marsikatero bridko preslišal od tovarišev, ki jih je motil, gazeč jim po nogah. Za ležišče so fašisti porazdelili le nekaj slame, ki je bila že razbljena in zdrobljena ter le znova stisnjena. Prav z razdelitvijo te slame so se med ljudmi razpasle bolhe in uši.

Za pokrivalo so dali vsakemu po eno slabo, izrabljeno in oguljeno italijansko vojaško odejo. V vročih avgustovih in septembrskih dneh je še nekako zadošča a; ko pa je pritisnil hlad in je pričela briti burja ali pa je z južnim vetrom prišel dež, je pomanjkanje odej postalo za internirance usodno.

Kuhinje so postavili v severnem delu taborišča ob ograji, vštric s pralnicami in kopališčem. To so bile enostavne, iz surovih desk na hitro in površno postavljene lope, z velikimi špranjami in z ognjišči, zloženimi iz kamna. Sele poleti so ognjišča obzidali. Kotli so bili prirejeni iz sodov za nafto; sod so prerezali na dvoje, pritrdili na vsakem koncu ročaj in v takem «kotlu» so kuhali devetdesetim ljudem.

«Kopalnica»

Za sprejem in odhod internirancev je bilo prirejeno posebno, manjše taborišče, kjer so bile pisarniške in kopalne lope s preprosto prho; cevi so bile pritrjene le z žico in je bila vselej nevarnost, da se vse skupaj prevrne. «Kopalnica» je imela tudi do štiri centimetre široke špranje in je bila hkrati dobra hladilna naprava, zlasti jeseni in pozimi ob burji; moral si oboleti, če je bilo vreme količkaj mrzlo in vetrovno.

Za razkuževanje oziroma parjenje so skrbeli sanitetni vojaki in so se morale tudi žene in dekleta pred njimi gole kopati; če se jim je zdelo, so jih soldati strigli tudi po najintimnejših delih telesa.

Do obeh taborišč vodi iz mesta Raba razširjena cesta, ki se konča v višini pokopališča, oddaljenega od taborišča okoli trideset minut hoda. Prvo taborišče so splošno označevali za moško taborišče, drugo, ki je bilo južno od omenjene ceste, pa za žensko taborišče.

Žensko taborišče

Prve dni septembra 1942 so vse ženske, otroke, invalide in starce premestili v to na novo organizirano taborišče. Žensko taborišče je bilo na zelo vlažnih tleh; malo zapadneje od prostora, kjer je bilo, se namreč že pričenja pravo močvirje z mlakužami in polagoma preide v zaliv Eufemija. Ta prostor je še bolj izpostavljen vetrovom in je še slabši kot prostor, na katerem je bilo moško taborišče.

Kanalizacija po taborišču je bila šele nakazana in izkopani so bili, le primitivni jarki. Glavna navzkrižna cesta po sredi taborišča in stranska cesta ob kuhinjah sta bili še v surovem stanju. Osrednji taboriščni prostor, nazvan «Trg lakote», pa je bil šele nadelan z gramozom.

Posledica vsega tega je bila, da so se tla ob nalivih zmehčala, da so ljudje gazili po blatu, ga z mokroto nanašali v šotore ter mazali že tako pičlo perilo in posteljnino. Ob vetrovnih dneh pa se je blato posušilo in zaradi močnih vetrov, bodisi burje bodisi južnega vetra, s peskom prihajalo v šotore; pesek se je v celih plasteh vlegal na odeje in obleko ter mašil ljudem ušesa, nos in oči in se jim nabiral celo v ustih med zobmi. Ob deževnih dneh in prav tako ob silnem vetru pa so ljudje bili sploh primorani tičati stisnjeni v šotorih.

Burja, dež, blato, pesek...

To ždenje in buljenje v negotovo prihodnost, ko ljudje niso vedeli, kdaj se bo to grozotno stanje končalo, je ubijalo duha in telo. To so čutili vsi, bodisi zavestno ali podzavestno; na obrazih vseh sta se zrcalila ista misel, isto čustvo. Zelo značilno je, da so proti novembru in decembru čedalje pogosteje začeli prihajati v bolnišnico blazni bolniki. Bili so stari in mladi ljudje, ki so zblazneli bodisi od lakote ali pa zato, ker niso mogli kljubovati živčnim naporom, ki jim je bil izpostavljen vsakdo v taborišču. Prav v vsem taborišču je bilo opažati čudno psihozo; duševno stanje, v kakršnem je bil skoraj sleherni taboriščnik, bi težko imenovali normalno, če ga presojamo z merili mirne dobe. *(Nadaljevanje sledi)*

Koncert Tržaške filharmonije

Dosledno ignoriranje simfoničnih del jugoslovanskih avtorjev

Ko je vodstvo tržaške Filharmonije pred nekaj leti uvedlo tako imenovane «Ljudske simfonične koncerte», je občinstvo to novost sprejelo nekam skeptično. Pričakovalo je bržčas, da bodo sporedi teh koncertov preveč poljudni a izvedba morda manj kvalitetna. A ne eno ne drugo ni drželo. Glede na to, da so uvrstili ravno v sporede ljudskih koncertov zanimive praizvedbe — tudi nekaterih del tržaških skladateljev — so postali tudi posebno privlačni. Nizka vstopnina omogoča obisk tudi širšemu resničnemu ljubitelju glasbene umetnosti, kateremu je igram umetnosti redno skoraj nedostopen.

Ob otvoritvi sezone pa se — kakor vsako leto — zopet sprašujemo ali se sklada z umetniškim poslanstvom, ki ga izvaja v našem mestu orkester tržaške Filharmonije dosledno ignoriranje simfoničnih del jugoslovanskih avtorjev. Morda bo novo vodstvo tržaškega gledališča «Verdi» v tem pogledu ravnalo kulturneje in si ne bo dalo ukazovati od raznih strank, kadar bo odločalo v strogo umetniških zadevah.

Iniciativnosti tržaškega dirigenta Luigija Toffola se moramo zahvaliti za smiselno izbran spored ruskih avtorjev, s katerim so nam preteklo soboto predstavili poleg dveh standardnih tudi dve deli, ki v Trstu še nista bili izvajani. Koncert je uvedla «Klasična simfonija» Sergeja Prokofjeva — umetnika, katerega je smrt tele nedavno tega iztrgala iz vrst najvidnejših skladateljev sedanje dobe. «Klasična simfonija» op. 25 je mladostno delo, ki se mu pa že pozna, da ga je napisala močna, samoniklа osebnost. To delo pa je tudi značilno za Prokofjev skladateljski slog, v katerem srečujemo tako pogosto — da ne rečemo redno — trden oslon na klasiko. Ta simfonija je grajena v štiristavčni klasični obliki ter nas tako po gradnji kakor po svoji preprostosti prav močno spominja na Haydnove simfonije.

Morda eno najpomembnejših Soštakovičevih del za klavir predstavlja njegov originalni koncert za klavir, godalni orkester in trobento op. 35. Tudi pri tem delu je gradnja pregledna, melodije jasne, nikjer ne srečamo romantičnih priveskov pa tudi ne atonalnih izrodkov pač pa v precejšnji meri njegovo značilno nagnjenje h groteski. Kakor drugim delom je vtisnjen tudi temu delu strogo oseben pečat Soštakovičevega sloga, ki spominja v svojih delih na značilni Prokofjev in Hindemithov «neoklasicizem». Zanimiv je zlasti zadnji stavek tega koncerta, v katerem je skladatelj uporabil motive preprostih ruskih otroških iger.

«Otok mrtvih» Sergeja Rahmaninova je neproblematično, mestoma prenasičeno poznoromantično delo, tako tipično za tega ruskega skladatelja, ki je pomanjkanje invencije znal nadomestiti z izvrstno instrumentacijo in s tem pripomogel delu do bogatih zvočnih efektov. «Otok mrtvih» je simfonična pesnitev, za katero je avtor dobil pobudo ob istoimenski sliki Švicarja Boecklina.

Spored so zaključili slikoviti «Polovski plesi» skladatelja Aleksandra Borodina, ki kar kipijo od blestečih orkestralnih barv in originalnih divjih ritmov.

Če izvzamemo malenkostna nesoglasja, ki so se mestoma pojavila, je orkester pod taktirko dirigenta Luigija Toffola zvenel polno in učinkoval kot lepo uglašena, harmonična celota, v detajlih morda celo bolje kakor pri gostovanjih raznih dirigentov, ko se primeri, da je koncert prehitro pripravljen in površno naštudiran. Pri Toffolu občudujemo prav njegovo sistematičnost in predanost delu. Kar pa zadeva posamezne orkestralne skupine pa je potrebno poleg odličnih godal ponovno omeniti bolestno točko orkestra tržaške Filharmonije, ki jo predstavljajo rogovi, ki mestoma grobo rušijo homogenost.

K lepi izvedbi Soštakovičevega koncerta je prispevala v največji meri pianistka Enrica Cavallo, ki je poleg izvrstne briljantne tehnike pokazala, da zelo dobro obvlada stilne posebnosti tega dela. Solistični part za trobento je solidno izvedel Dino Sandri.

Stevilno občinstvo je izvajalce, zlasti solistko, nagradilo z burnim priznanjem, kateremu se je slednja oddolžila s tem, da je izven sporeda dodala še Chopinovo etudo op. 25 št. 12.

dg

Z MANEVROV JUGOSLOVANSKE LJUDSKE ARMADE

Jesenski praznik v Sovodnjah

Skupina mladink iz Sovodenj izvaja ritmične vaje z robčki.

Nastop moškega pevskega zbora iz Dola, Vrha in Sv. Mavra.

Nastop mladinske folklorne skupine iz Trsta.

Skupina mladink iz Poljan Doberdoba izvaja ritmične vaje z obroči.

Nastop združenih pevskih zborov iz Podgore in Standreža.

Nastop moškega pevskega zbora iz Sovodenj.

TRST, sreda 23. septembra 1953

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes: Napovedujejo spremenljivo oblačno vreme s krajevnimi razjasnitvami. Možne so tudi padavine. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je znašala 20.6 stopinje; najnižja 16.3 stopinje.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 14.45: Beneške narodne poje Komorni zbor iz Trsta. **Trst II.:** 21.30: Beethoven: Simfonija štev. 3. **Trst I.:** 12.00: Dunajski valčki. **Slovenija:** 13.15: Veseli slovenski napevi in poskočne viže.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

SESTANEK SLOVENSKIH NAJEMNIKOV V PEVMI

Zaključek spora z ustanovo morda šele prihodnjo jesen?

Proces je prenesen na 19. november - Do 11. novembra morajo najemniki plačati letno najemnino - Člani odbora bodo pobirali denar za kritje odvetniških stroškov

Po daljšem premoru so se slovenski najemniki iz Pevme, Oslavja in St. Mavra ponovno sestali v nedeljo dopoldne v prosvetni dvorani v Pevmi, da podrobno pretresejo položaj, v katerem so se znašli po večmesečnem sporu z ustanovo Tre Venezie, ki jih hoče s sodnim izgonom spraviti z zemlje, katero obdelujejo že dolgo časa.

Predstavnik Confederterre in odborniki, kateri so vedno na tekočem glede spora med kmeti in ustanovo, so prisotnim objasnili sedanje stanje, v katerem so se znašli vsi najemniki, ki iz neštetih razlogov je ugodno za najemnike. Najprej je bil omenjen razgovor z odvetnikom Targionijem, ki je sporočil, da je proces, ki bi moral biti oktobra, odgoden na 19. november zaradi počitniškega dopusta sodnikov. S tem so slovenski najemniki dobili zagotovilo, da bodo letos ostali na zemlji ne glede na kasnejši odlok sodnije. Seveda morajo vsi brez izjeme plačati do 11. novembra letno najemnino, kajti v nasprotnem primeru bo ustanova nastopila proti tistim, ki niso plačali najemnine, z direktnim izgonom z zemlje zaradi neizpolnjevanja pismene pogodbe. Na sodnji stvari potekajo zelo počasi in je po besedah odvetnika verjeti, da bo prišlo do zaključka procesa morda šele drugo jesen. Vsekakor je sodna oblast v zelo kočljivem položaju. Po vsej republiki se položaj delovnih množic slabša, njihove zahteve do vlade se povečujejo in zavlačevanje dokončne izvedbe agrarne reforme ne bo moglo dolgo trajati. Oblast bo prej ali slej prisiljena ukiniti velika posestva in zemljo razdeliti ali prodati kmetom. Ustanova Tre Venezie je nekaj podobnega napravila v pokrajini Treviso, kjer je prav tako hotela odpraviti kmete z zemlje, zatem pa se je znašla v položaju, ki je narekoval, da je vse svoje posestvo razprodala kmetom.

Odločno vztrajanje slovenskih najemnikov je pripomoglo, da je ustanova Tre Venezie začela popuščati v sporu; sam njen odvetnik je predlagal nekak sporazum, na katerega pa vodstvo najemnikov ni pristalo, ker ve, da je pravica na njihovi strani. Po drugi strani je ustanova opustila vsako delo, katerega je začela spomladi, z izgovorom, da bo izboljšala zemljišča in povečala produktivnost zemlje.

Vsak najemnik bo od članov odbora v tem tednu obveščen o višini najemnine za letošnje leto, obenem bo izvedel tudi za datum, do katerega bo svojo najemnino prinesel na Confederterro v Gorico in ta bo predala pravočasno do 11. novembra celotno vsoto ustanovi Tre Venezie. S tem bo onemogočen vsak poskus izigravanje najemnikov.

Na sestanku je bil v nedeljo obravnavan tudi dolg, ki ga imajo slovenski najemniki do odvetnika Targionija. Stroški niso veliki in je bilo že nekaj nabranega in izplačanega, vendar je potrebno med tednom nabrati še preostalo vsoto. Zatorej je bilo na sestanku sklenjeno, naj vsi slovenski najemniki, ne glede na udeležbo pri procesu, izročijo članom odbora, ki bodo obiskali vsakega posameznika in mu sporočili višino letošnje najemnine, tudi določeno vsoto za povračilo odvetniških stroškov. V zvezi s tem so člani odbora na sestanku zagotovili vsem prisotnim, da se stroški za proces ne bodo povečali, pa če bi trajal proces tudi dve leti, razen če ne pride do izrednih stroškov, kar pa je skoraj neverjetno. Vse govorice o tem so torej neutemeljene in ne smejo več biti hrana za nasprotne sile, ki bi želele razbiti enoten nastop slovenskih najemnikov, ki so prav s svojo odločnostjo in borbenostjo do sedaj dosegli velik uspeh.

Jutri stavka industrijskih delavcev

Splošna stavka industrijskih delavcev v Italiji bo zajela tudi goriško pokrajino. Od srede opolnoči do četrtka opolnoči bodo stavkali vsi industrijski delavci razen delavcev, ki so zaposleni pri elektriki, plinu, privatnem telefonu, RAI, peki in pa uslužbenci središč za zbiranje mleka. Uslužbenci avtobusov bodo stavkali le 3 ure.

DEŽURNA LEKARNA :

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Villa S. Giusto, Korzo Italia 106 - tel. 31-52.

ZA UKINITEV 24-URNEGA DELOVNIKA

POSREDOVANJE DELEGACIJE notranje komisije SAFOG

Bila je pri predstavniku CRDA Provettiju - Delavcem je treba nadoknaditi izgubljene ure, ki jih „Cassa integrazione" ne bo izplačala

Delegacija notranje komisije livarne SAFOG je bila včeraj sprejeta pri predstavniku CRDA Provettiju. Sporočila mu je zahtevo vseh delavcev, naj vodstvo tovarne takoj prekliče ukrep, s katerim je bil v livarni znižan delovni urnik.

Kot je znano, je vodstvo livarne prejšnji teden določilo zmanjšanje tedenskega delovnega urnika na 24 ur. S tem je zelo prizadelo zaposlene, ki bodo prikrajšani pri dosedanjemu zaslužku in bo s tem njihov ekonomski položaj prav v tem letnem času poslabšan. Delegacija notranje komisije je od predstavnika CRDA tudi zahtevala, da mora vodstvo livarne nadoknaditi delavcem vse tiste izgubljene ure, ki jih «Cassa integrazione» ne bo izplačala.

Pričetek pouka na srednjih šolah v Gorici

Pričetek novega šolskega leta bo na nižji srednji šoli in na strokovni šoli 5. oktobra 1953. leta, na višji gimnaziji in na učiteljišču pa 12. oktobra 1953. leta s šolsko mašo ob 10. uri v stolnici. Dijaki naj se zberejo na šolskem dvorišču vsaj pol ure pred začetkom maše. Po šolski maši se dijaki vrnejo v šolo, kjer jim bodo profesorji povedali vse potrebno za naslednje dni.

Obiski pri prefektu

V ponedeljek je goriški prefekt dr. Zerbi sprejel delegacijo brezposelnih iz občine Foljan, ki mu je orisala težaven položaj. Včeraj se je vrnil v Gorico tudi goriški župan, ki je bil nekaj dni uradno v Rimu.

AVTOBUS V TRST na predstavo «Pygmaliona»

ZSPD v Gorici organizira za nedeljo 27. septembra ob 13.30 izlet z avtobusom v Trst na predstavo Shawove pravljične igre «Pygmalion». Odhod iz Gorice ob 13.30 izpred kavarne Bratuž. Interesenti naj se javijo do petka na sedežu ZSPD v Gorici, Ul. Ascoli št. 1, kajti avtobus bo na razpolago samo v primeru, da bo število prijavljenih zadostno.

Natečaj za arhivarje

Uradni list štev. 194 od 26. avgusta t. l. je priobčil ministrski dekret od 1. junija 1953, s katerim je bil razglašen natečaj z izpitom za 18 mest državnih arhivarjev v državni upravi arhivov.

Prošnje za sprejem k natečaju je treba oddati na prefekturo pokrajin, kjer ima prosilec bivališče, do 26. oktobra t. l.

Za sprejem k natečaju je potrebna diploma iz prava ali diploma iz političnih ved ali filozofije.

Za vsa potrebna pojasnila interesenti lahko vprašajo na prefekturi.

SEJA NA SEDEŽU GORIŠKE POKRAJINE

USTANOVLJEN ODBOR ZA KOORDINACIJO AKCIJ ki naj prispevajo k rešitvi vprašanja brezposelnosti

O slabem položaju brezposelnih v naši pokrajini, ki teži vse prebivalstvo posebno pa onih 12.000 delavcev in delavk, kateri zaman iščejo primerne zaposlitve, so te dni razpravljali na sedežu goriške pokrajine župani goriških središč, predstavniki gospodarskih ustanov ter parlamentarci. Sejo je vodil predsednik pokrajinske uprave dr. Culot, ki je prisotnim orisal problem brezposelnosti v naši pokrajini in nujnost njene rešitve. Število brezposelnih je doseglo namreč tako višino, da obremenjuje celotno gospodarstvo pokrajine in je zaradi tega potrebno podvzeti ukrepe, ki bodo v najkrajšem času omilili nastalo stanje.

Na seji je bilo na podlagi navedenih podatkov določeno, da se pripravi v kratkem izvedba dvojnega programa zaposlitve bresposelnih; prvi program bi se nanašal na javna dela, dodeljena brezposelnim v zimskem času, drugi program bi bil temeljitejši in bi težil za zagotovitvijo stalne zaposlitve številnim nezaposlenim v goriški pokrajini. Prav tako bodo pokrajinske oblasti poskušala v najkrajšem času rešiti problem zaposlitve vajencev, ki predstavlja posebno težavo v Gorici in pokrajini sploh. Na koncu sestanka so prisotni izvolili tudi posebni odbor, ki bo koordiniral akcije, določene za rešitev nastalega težavnega položaja brezposelnih v goriški pokrajini.

Vsekakor je bilo primerno, da se pokrajinske oblasti začno podrobneje zanimati za problem brezposelnosti v naši pokrajini. Uradne številke, ki pričajo o prvenstvu naše pokrajine gelede brezposelnih v celi republiki, so prav gotovo pripomogle, da so pokrajinski parlamentarci in občinski izvoljeni možje začeli razmišljati o položaju, ki je nastal v pokrajini zaradi številnih nezaposlenih. Vendar bo le prihodnost pokazala, do kakšne mere je to vprašanje resnično občuteno pri oblasti. Akcija za zimsko zaposlitev nezaposlenih je potrebna in v tem letnem času nadvse zaželena, toda v naši pokrajini je nujno potrebno rešiti problem brezposelnosti z akcijo, ki bo zagotovila stalno zaposlitev 11.690 brezposelnim. To stvar ima sicer novoizvoljeni odbor v programu, vendar je potrebno naglasiti, da bi se o tem podrobno zanimal pri vseh sindikalnih organizacijah, ki bi mu prav gotovo nudile potrebno pomoč. Upati je, da se bo odbor za koordinacijo akcij lotil svojega dela čimprej in dosegel zaželen uspeh, kajti v nasprotnem primeru bo gospodarski položaj, ki je že vseskozi težaven, v naši pokrajini postal za brezposelne in vse ostale prebivalce izredno slab in skorajda neznosen.

ADENAUER GROZI z razcepom v ESZ

(Nadaljevanje s 3. strani)

ravnotežja med vlado in opozicijo.

Kaj pa misli o vsem tem nemški delavec in nemški nižji sindikalni funkcionar, ki je v stalnem stiku z delavcem? V Dortmundu n. pr., to je v mestu, ki je še vedno trdnjava socialne demokracije, se čujejo povsem drugačni glasovi. Mnogi delavci in tudi nižji sindikalni voditelji želijo in celo zahtevajo ostrejšo politično linijo nasproti vladi in delodajalcem. V Dortmundu se namreč opaža že dalj časa, da delajo jeklarne z manjšo kapaciteto. To pa zato, ker je zaradi carinske politike v okviru Evropske skupnosti za premog in jeklo uvoženo francosko jeklo postalo na nemškem tržišču cenejše od domačega. To pomeni, da grozi nemški jeklarski industriji kriza. Kriza pa pomeni odpuščanje delavcev, pomeni brezposelnost. Povsem razumljivo, da prizadeti nemški delavec, da dortmunski jeklar gleda na to Evropsko skupnost, katere zagovornik je Adenauer, s povsem drugega gledišča in mu njegova politika glede tako imenovane integracije Evrope nikakor ni všeč. Zato zahtevajo delavci in sindikalni voditelji ostrejšo borbo nasproti delodajalcem in seveda tudi nasproti Adenauerjevi politiki, ki na račun Evropske skupnosti zapostavlja interese nemškega ljudstva in predvsem pomorskega proletariata. Kar se pa tiče Adenauerjeve grožnje glede odcepa krščanskih sindikalistov, trde nemški delavci, da jih to ne bo toliko prizadelo, ker je teh sindikalistov dejansko zelo malo in da je celo bolje, da se odcepijo, ker bo zato postala sindikalna organizacija mnogo bolj enotna in zato tudi bolj krepka. Kot kaže torej, je sindikalna osnova nemškega proletariata mnogo bolj trdna, kot njen vrh in to velja še posebej za kovinarje in rudarje. Za primer bomo navedli sledeče. Komaj dva dni po volitvah, to se pravi dva dni po veliki zmagi krščanske demokracije, se je v rudarskih krogih raznesla vest, da zahtevajo rudarji zvišanje plač. Ta vest je bila med rudarji zelo občutena in enotnost je bila skoraj stoodstotna, kar nam dokazuje, da je trdnost sindikalnega pokreta na bazi torej med navadnim delavstvom mnogo večja kot pa v vodstvu sindikata.

Ko smo tako razčlenili razmere v sindikatih na vrhu in na bazi, in ko smo tudi proučili sorazmerje med silami, ki jih zajema krščanska demokracija in silami Enotne zveze nemških sindikatov, se nam ponovno postavlja vprašanje, ki smo ga že prej omenili. Ali bo Adenauerjeva zahteva po «nevtralnosti» sindikalne organizacije naletela na odpor ali pa bo v tem uspel in bodo voditelji sindikalnih organizacij dokončno klonili in tretjič ali bo Adenauer zaradi odpora Enotne sindikalne zveze dejansko, zares izvedel svojo grožnjo in bo izsilil razcep? To nam bo pokazala bodočnost. Na vsak način pa ne čaka niti socialdemokratske sindikate, niti Adenauerjevo krščansko demokracijo lahka pot.

SEJA OBČINSKEGA UPRAVNEGA ODBORA

Po štandreških ulicah bodo napeljali elektriko

V četrtek zvečer je bila seja občinskega upravnega odbora, ki ji je predsedoval podžupan dr. Luigi Poterzio.

Po proučevanju pogodbenih odnosov med občino in mestno bolnico o zdravstvenem stanju bolnikov vpisanih v seznamu revežev, je odbor sklenil prenesti zadevo na prihodnjo sejo.

Nato so prešli na razpravljanje in odobritev sledečih točk dnevnega reda: plačilo oskrbovalnine drugega tromesečja za vzdrževanje mladoletnih sirot v raznih zavodih v znesku 536 tisoč lir; plačilo oskrbovalnine sirotišču za manj nadarjene sirote za dobo drugega tromesečja t. l. v znesku 310 tisoč lir; poravnava stroškov mestni bolnici za bolniško oskrbo oseb, ki jih občina vzdržuje v znesku 2 milijonov in pol za mesec maj in za prejšnje mesece. Odobrili so nadalje znesek dveh milijonov in pol za nakup kuriva za prihodnjo zimo za šole, občinske in sodnijske urade; sklenili so nabaviti nove obleke za nekatere občinske uslužbence ter so razpravljali še o navadnih upravnih zadevah.

Na podlagi prošnje štandreškega občinstva je bila odobrena napeljava električnega toka v Ul. Tabaj v začetku Ul. Reggimento Piemonte Reale. Prešli so nato k šolstvu in po obširnem referatu odbornika prof. Di Gianantonia je odbor odobril vsoto okrog 3 milijonov in pol lir za nabavo didaktičnega materiala za ljudske šole. Nazadnje je občinski upravni odbor pregledal zadevo mestne godbe in občinskega glasbenega inštituta.

Dečka prekoračila državno mejo

Kako nesmiselna je nova meja, je pokazal primer, ki se je pripetil te dni v našem mestu. Iz slovenskega sirotišča v Ul. Don Bosco in iz Ul. Ascoli sta že v soboto ponoči izginila dva dečka, in sicer 13-letni Ferruccio Rutar in 16-letni Italo Cebokli. Ker ju niti v nedeljo ni bilo nazaj, sta vodstvi sirotišča in pa družina Cebokli o nesrečnem izginotju dečkov obestili policijo, ki pa ni mogla takoj najti sledu za mladoletnikoma. Šele v ponedeljek popoldne so bili starši otrok potolaženi; izvedeli so namreč, da je oba dečka izročila jugoslovanska obmejna policija italijanski obmejni straži pri Rdeči hiši. Dečka sta pri povratku izjavila, da sta si želela obiskati sorodnike na oni strani meje, ter sta svoj sklep izvršila v soboto ponoči, ko sta jo kar brez dokumentov mahnila v Jugoslavijo pri Ul. Blaserni.

Vozni red

PRIHODI:

Iz Trsta: 5.30, 6.24, 7.55, 8.22*), 8.30, 10.44, 13.55, 17.06, 19.10, 20.31, 23.19

Iz Vidma: 0.23, 4.25, 6.08, 7.21, 8.29, 10.00, 13.56, 15.55, 17.10, 18.30*), 20.13, 21.24.

ODHODI:

Proti Trstu: 0.24, 6.10, 7.23, 8.33, 10.02, 13.58, 15.58, 17.12, 18.32*), 20.17, 21.26.

Proti Vidmu: 4.33, 5.23, 6.29, 7.57, 8.32, 10.46, 13.59, 16.00*), 17.13, 19.15, 20.36, 23.21.

KINO

VERDI. 16.30: «Krik pragozda», J. Payne.

CENTRALE. 17: «Strah», R. Wright in Y. Wallace.

VITTORIA. 17: «Zločin stoletja», G. Murphy.

MODERNO. 17: «Stiri rdeče rože», C. Pascal in F. Giachetti.

UMETNIKI SE ZBIRAJO

Ustanovitev društva likovnih umetnikov

Želimo jim le, da bi ne ostalo samo pri besedah Njihovo osnovno načelo: svoboda izražanja

Pred nekaj večeri se je v prostorih gostilne «Pri lovcu» zbralo okrog petnajst goriških italijanskih likovnih umetnikov. Pri kozarcu dobrega vina so razpravljali o potrebi ustanovitve združenja goriških likovnih umetnikov, da bi s tem prekinili kulturno mrtvilo, ki že toliko let obstaja v mestu. Posebno Mocchiutti se je najbolj zavzemal za stvar in je razložil glavne smernice novega društva: prirejanje slikarskih razstav, pomoč domačim umetnikom, posebno mlajšim in morda celo kak slikarski natečaj. Najbolj pa so vsi zbrani poudarjali borbo za ohranitev osnovne umetnikove prvine: svobode izražanja, ki je glavni vir in največja gonilna sila vsakega umetniškega ustvarjanja. Na vsak način je zelo hvalevreden program, za katerega bi se morale tudi civilne oblasti zavzeti in ga podpreti.

V glavni odbor so bili izvoljeni sami znani goriški slikarji in poznavalci umetnosti in sicer: Mocchiutti, Fantoni, Sartori, Urgos, Cossa, Seculin, Devetag, Monai, Fisciatti in Gianandrea.

Če bi bilo njihovo delovanje tako polno življenja in tako ognjevito kot je bila prva seja, lahko goriško občinstvo marsikaj pričakuje. Venda: pa nas to dejstvo ne navdaja s prevelikimi up: ker smo na podobne seje, na žalost, že preveč navajeni. Vse pa je do sedaj ostalo le pri sejah in preveč nas še zbodejo v oči lepaki «Comitato di attività musicale», na katerih se razen nekaj koncertnih programov pred leti smeje samo reklamni lepak neke tovarne toaletnega mila.

ŠPORTNI DNEVNIK

VELIKA MEDNARODNA LAHKOATLETSKA PRIREDITEV

Finska - Jugoslavija 112:99

Mihalićeva zmaga nad Postijem. Mugoša nov rekorder na 800 m. Hyytiaeinen vrgel kopje 73,86 m.

Z velikim zanimanjem pričakovani lahkoatletski dvoboj se je končal — lahko rečemo — kot se je predvidevalo. Mogoče kje kak nepričakovan uspeh, drugod spet nekoliko razočaranja zaradi nepričakovanega neuspeha. Beograjski list «Sport» je pred dvobojem objavil prognoze raznih strokovnjakov. Reči moramo, da je najbolj točno pogodil funkcionar finskega poslaništva v Beogradu Gustafson, ki je napovedal razmerje 113:99 (ena točka je šla «v izgubo z diskvalifikacijo finskega tekmovalca Blonsterja na 300 m z zaprekami). Zelo blizu točnega rezultata je bil tudi jugoslovanski zvezni kapetan Lenert s 110:102 in Milakov s 111:101. Po vsem tem se lahko reče, da ni na mestu govoriti o kakih razočaranjih. Kjer so «razočarali» jugoslovanski tekmovalci, tam so razočarali tudi Finci, n. pr. v skoku v daljino.

Na splošno je večina rezultatov še precej pod zmožnostjo posameznih atletov, kakor jih je tudi bilo nekaj, kakršnih doslej posamezni atleti še sploh niso dosegli. Tako je postavil Grujić na 400 m svoj osebni rekord in drugi najboljši jugoslovanski čas na tej progi. Ker je ta tekmovalec še mlad, smemo od njega še kaj pričakovati. Jovanović je na 200 m izenačil rekord, Mugoša je na 800 m dosegel celo nov jugoslovanski rekord, (ki mu pa ni zadostoval za zmago).

Jugoslavija se je nedvomno uvrstila med boljše evropske lahkoatletske države. Vendar pa so se pomanjkljivosti, ki jih priznavajo in se jih zavedajo tudi jugoslovanski strokovnjaki sami. Predvsem je treba krog reprezentantov še mnogo bolj razširiti. Značilno je, da je reprezentanca pomanjkljiva prav v disciplinah, kjer ima Jugoslavija predstavnika evropske kvalitete. V skoku s palico n. pr. Milakov zlepa ne naleti na nevarnega nasprotnika, toda njegov tovariš v reprezentanci že težko računa na kaj boljšega kot na četrto mesto. Podobno je na 110 m z zaprekami, poleg odličnega Lorgerja Zupančič še ni na evropski višini. Pri tem bi pa bilo še potrebno omeniti, da je nekaj disciplin, kjer sploh ni reprezentanta evropske vrednosti, to se pravi reprezentanta, ki se lahko skoraj v vsaki evropski reprezentanci uvrsti vsaj na drugo, če že ne na prvo mesto. To sta predvsem tek na 400 m z zaprekami in troskok. Tudi v metu krogle in diska (in tudi kladiva) je med prvim in drugim reprezentantom še prevelika razlika, da bi bila mogoče vedno računati na dve boljši mesti; prvo in drugo ali prvo in tretje ali vsaj drugo in tretje.

Na samem tekmovanju je vsekakor pomembna Mihalićeva zmaga nad Postijem; pa tudi Jovanovićevo tretje mesto je uspeh. Milakov je naskakoval višino 432, toda dvakrat je ob že zadostni višini z roko podrl lestev.

V celoti so Jugoslovani dosegli devet, Finci pa 11 prvih mest.

Tehnični rezultati:

PRVI DAN :

100 m: Jovanović 10.7, Pecelj 11.0, Salkonen 11.1, Inkala 11.1; — 400 m: Hesten 48.2, Grujić 48.8 (osebni rekord), Mild 49.3, Sabolović 49.7. — 1500 m: Johansson 3:45.6, Hutinen 3:49.4, Mugoša 3:50.0, Krstić 4:01.0. — 10.000 m: Mihalić 30:14.6, Posti 31:05.6, Jovanović 31:30,6, Julin 32:48.0. — 110 m ovire: Lorger 15.2, Suvivio 15.4, Sirianen 15.6, Zupančič 15.8. — krogla: Sarčević 15.86, Kovisto 15.59, Punti 15.53, Julisijevič 14,76. — skok v višino: Dimitrijevič 188, Marjanović 188, Kentola 185, Salminen 185. — disk: Krivokapić 49,34, Lindros 48.46, Hutonieni 46.81, Mueller 44.84. — daljina: Valtonen 7.10, Valkaama 7.01, Radovanović 6.96, Pokorn 6.57. — štafeta 4-krat 100 m: 1. Jugoslavija (Jovanović, Madžarević, Benjak, Pecelj) 41.8; 2. Finska (Inkala, Helsten, Balkaama, Saukonen) 42.0.

Točke po prvem dnevu: Jugoslavija 56, Finska 50.

DRUGI DAN:

200 m: Helsten 21.7, Jovančič 21.7 (izenačen rekord), Pecelj 22.2, Salkonnen 22.3. — 800 m: Kontio 1:50.0, Mugoša 1:50.4 (nov rekord), Veherente 1:50.4, Hočevar 1:51.0. — 5000 m: Taipale 14:34.4, Mihalič 14:36.0, Ceraj 14:50.4, Johanson 14:58.2. — 400 m ovire: Mild 53.4, Lindberg 54.1, Radulović 54.9, Cipčič 55.6. — 3000 m steeple chase: Rintenpaa 9:03.6, Stritof 9:23.8, Stefanović 9:37.8. Blonster (diskvalificiran). — 4-krat 400 m: Finska 3:15.2, Jugoslavija 3:17.6. — kladivo: Gubijan 56.75, Halmetoja 53.47, Berec 50.68, Taminnen 50.29. — kopje: Hyytiuinen 73.86, Vesterinen 68.59, Vujačič 65.12, Dangubić 62.55. — palica: Milakov 4.25, Pironen 4.20, Landström 4.15, Rocca 3.80. — troskok: Lechto 15.05, Hiltunen 14.54, Radovanović 14.47. Milovanović 14.17.

Končni rezultat:

Finska 112 — Jugoslavija 99.

SPET NOV EVROPSKI REKORD V METU KROGLE

Skobla že 17,54!

LONDON, 22. — Češkoslovaška agencija CTK javlja, da je metalec krogle Jiri Skobla spet izboljšal evropski rekord z metom 17,54, kar je za 18 cm boljše od rekorda, ki ga je isti atlet postavil komaj pred dobrim tednom.

LOS ANGELES, 22. — Teniško prvenstvo Jugozapada Pacifika: Rosewall (Avstr.) - Seixas (ZDA) 6:4, 1:6, 3:6, 6:1, 6:2. Rosewall in Hoad - Seixas in Trabert 17:15, 6:3, 6:2. Ženske: Hart - Fry 1:6, 6:3, 6:4.

KAJ BO NAPRAVIL LJUBLJANSKI ODRED

Poraz na domačem igrišču po Rabotničkem

Skrajni čas, da se pri Odredu nekaj spremeni (predvsem igra) Lepa zmaga Dinama - Neodločen rezultat Partizana z Radničkim

Prvi poraz Hajduka s Crveno zvezdo

REZULTATI :

Vardar - BSK	1:0 (1:0)
Rabotnički - *Odred	1:0 (1:0)
Lokomotiva-Vojvodina	1:1 (0:1)
Spartak - *Sarajevo	1:0 (0:0)
Dinamo - Proleter	6:2 (4:1)
Partizan - Radnički	1:1 (1:0)
Crv. zvezda - Hajduk (igrano v torek)	2:1 (1:0)

Jasno je, da smo vedno želeli, da bi mogli zasledovati usodo slovenskega predstavnika v družbi najboljših jugoslovanskih nogometnih klubov. Zato smo se tudi mi veselili, ko smo videli njegov uspešen zagon v kvalifikacijskih tekmah, kjer je z nekako lahkoto prešel vse ovire in si priboril vstop med najboljše. Nismo hoteli delati pesimističnih zaključkov, ko je že v prvi tekmi s svojim nasprotnikom iz kvalifikacijskih tekem dopustil, da mu je odšla točka iz Ljubljane. Tudi zaradi poraza v Splitu ni bilo kaj reči in končno se je našla tolažba tudi za poraz v Subotici. Toda v tem je prišel tudi poraz na domačem igrišču po Vojvodini in končno pride iz Skoplja Rabotnički, novinec v prvi ligi, ki je bil še do nedelje na zadnjem mestu, in — zmaga. Pri tem pa še poročila trde, da je bila zmaga gostov zasluženа in mi nimamo vzroka, da bi v to ne verjeli, čeprav ne radi.

Mogoče smo predaleč, da bi še lahko vtikali v zadeve ljubljanskega kluba. Vendar mislimo, da smemo vsi, ki bodo itak rekli tudi kaj besedi: Odred naj v skrajnem nutku — to se pravi že v jesenski den — resno pretrese svoj položaj in naj ukrene vse, kar sploh še lahko izvede, da se ta nevzdržno stanje odstrani. Upamo, da bodo odgovorni odgovorili: lahko je govoriti, lahko je kaj storiti. Toda storiti je treba, pa če je še tako težko. Kajti nikakor še ne bi hotelo, da bi se morali pridružiti mnenju, ki trde, «Kranjec ni za nogomet». Toda še en tak poraz kot v nedeljo — in kaj naj potem drugega mislimo?

Poleg Rabotničkega je tudi drugi novinec Radnički dosegel v nedeljo uspeh. Kakor v Crveno zvezdo, je remiziral tudi s Partizanom. Proleter, ki doslej še ni imel izgubljene igre, pa je v Zagrebu naletel na dobro razpoloženo dinamovce, ki so ga občutno porazili. Neuspeh pa je doživela Vojvodina, ki je doma prepustila točko Lokomotivi. Spartak je zmagal v Sarajevu in se lepo drži pri vrhu lestvice, medtem ko je BSK po izgubljeni tekmi med Dinamom med tednom sedaj izgubil še tekmo v Splitu z Vardarjem. Hajduk iz Crvena zvezda še nista odigrala medsebojne tekme in tako je v vodstvo prišel Dinamo, ki ima iz 5 tekem 9 točk.

Crvena zvezda - Hajduk 2:1 (1:0)

BEOGRAD, 22. — Danes se je v Beogradu odigrala zanimiva tekma med Crveno zvezdo in splitskim Hajdukom. Doslej neporaženi Hajduk je v tekmi z državnim prvakom doživel svoj prvi poraz v letošnjem tekmovanju za državno prvenstvo. V ostri in napeti igri, ki je prosostovalo 40.000 gledalcev, je Crvena zvezda zmagala z 2:1 (1:0). Gole so dali Tomašević (C.z.) v 38' I. polčasa, Živanović (C.z.) v 5' II. polčasa, Luštica (H) v 36' II. polčasa.

Crvena zvezda pa je danes slavila še drugi praznik: njeno mladinsko moštvo je osvojilo državno prvenstvo. V povratni finalni tekmi je premagalo mladince mostarskega Veleža s 5:0 (v prvi tekmi je Crvena zvezda zmagala s 5:1).

LESTVICA I. LIGE:

Dinamo	5	4	1	0	14:3	9
Vojvodina	5	3	2	0	13:6	8
Hajduk	5	4	0	1	10:7	8
Spartak	5	4	0	1	5:4	8
Crv. zvezda	5	2	2	1	5:4	6
Radnički	5	1	3	1	7:6	5
Partizan	5	2	1	2	8:11	5
Proleter	5	1	3	1	13:10	5
BSK	5	2	0	3	9:10	4
Vardar	5	1	2	2	5:12	4
Rabotnički	5	1	1	3	4:8	3
Lokomotiva	5	0	2	3	3:10	2
Sarajevo	5	1	0	4	6:14	2
Odred	5	0	1	4		1

PO XII. KOLU TURNIRJA V ZUERICHU

Še en poraz Gligorića

Z zmago nad Gligorićem se je Smislov povzpel v vodstvo

Dvanajsto kolo na turnirju kandidatov za šahovsko svetovno prvenstvo ima tudi svoj poseben sloves: kvalitetno najslabše od doslej odigranih. Važno srečanje med Smislovom in Gligorićem se je končalo v korist Rusa. Gligorić je že prišel v prednost, toda ob prekinitvi je bil že v izgubljenem položaju. To je sam vedel in partije niti ni nadaljeval, temveč jo je predal. Tudi Keresova prekinjena partija z Bronsteinom ni imela boljše cene kot Gligorićeva in tudi Keres se je pozneje predal. Najdorf se na tretjem mestu v vsakem kolu znova utrjuje: zopet si je osvojil točko in sicer to pot od Kotova, za katerega se je že zdelo, da si je nekoliko opomogel od številnih porazov. Tudi Tajmanov je bil v tem kolu uspešen; njegova žrtev je bil Geller. Stahlbergova partija z Averbahom bo mogoče Svedu prinesla nekaj izkupička pa seriji porazov. Remizirali pa so Petrosjan-Boleslavski in Szabo-dr. Euwe. Reshewsky je bil prost.

Stanje po XII. kolu:

Smislov 8, Reshewsky 7,5. Najdorf 7, Bronstein 6,5, Boleslavski, Petrosjan in Euwe 6, Tajmanov in Keres 5,5, Averbah 5 (1), Gligorić in Szabo 4,5, Geller in Kotov 4, Stahlberg 2,5 (1).

Prostega dne še niso imeli Euwe, Bronstein in Stahlberg.

V XII. kolu je Gligorić igral s Keresom, prost pa je bil dr. Euwe.

KOŠARKARJI ASK V BEOGRADU

Zmaga s Partizanom poraz s Crveno zvezdo

Košarkarji ljubljanskega ASK so šli na gostovanje v Beograd, kjer so odigrali prvenstveni tekmi s Partizanom in Crveno zvezdo. V prvi so pripravili precejšnje presenečenje s prepričljivo zmago nad Partizanom 76:69 (38:27), drugo temko s Crveno zvezdo pa so izgubili. Z zmago 83:52 (39:24) si je Crvena zvezda že skoraj gotovo osvojila prvenstvo. Lestvica je po teh dveh tekmah naslednja:

Crv. z.	5	4	1	0	310:243	9
ASK	5	3	0	2	305:319	6
Lokomotiva	3	1	1	1	147:152	3
Partizan	3	0	0	3	171:196	0

GORIŠKI SPORT

Pro Gorizia-Udinese B 1:1

Pro Gorizia se je v svoji novi postavi predstavila v nedeljo prvič domačemu občinstvu. Do sedaj je nova ekipa odigrala že štiri prijateljske tekme, a prve tri so bile odigrane na tujem igrišču. Zadnji dve tekmi je Pro Gorizia remizirala, medtem ko je prvi dve izgubila. To ni nič čudnega, saj je ekipa letos popolnoma prenovljena in je zato potrebno skupno igranje, da se igralci med seboj spoznajo. Od starih, lanskih igralcev sta ostala namreč samo Furlan in Pischi. V nedeljo pa smo lahko videli, da bo Pro Gorizia častno zastopala goriške barve v prvenstvu 4. lige, če bo tako nadaljevala. Prihodnjo nedeljo se namreč prvenstvo začne. Res je, opazili smo še vedno nekaj nedostatkov, a zdi se da bodo tudi ti s časom odpravljeni. Treba je priznati, da zna Vale izluščiti iz številnih mladih, od katerih so nekateri še neizkušeni, prave igralce, ki znajo igrati lepo igro. Občinstvo je najbolj pričakovalo, kakšne rezultate bo dala napadalna vrsta in ni bilo razočarano. Res je, napadalci bodo morali znati še bolj izkoristiti možnosti, ki se jim nudijo za streljanje v vrata, a vse to bo prišlo s časom. Dobro se je izkazal novi vratar Guida in branilec Candussi, ki je pokazal, da je hiter in da se lahko brani tudi pred močnejšim nasprotnikom. O kroniki tekme nimamo nič povedati. Ta teden bo Vale brez dvoma skušal odstraniti nekatere napake, v nedeljo pa se bo začelo prvenstvo. Želimo Pro Gorizii uspeh že na prvi tekmi in uspešno nadaljevanje tudi v celotnem prvenstvu.

ZASTOPNIK IN GLAVNA ZALOGA:
ZADR. KONZORCIJ TRGOVCEV Z JESTVINAMI
TRST - Ul. Valdirivo 3, tel. 50-34

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon: Številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini